

THẦN CƠ THẬT LUẬN

- Từ xa bỗng có luồng gió nhẹ,
Nghe toàn thân mát mẻ vô cùng;
Tự thấy mình mở hoát hung trung,
Liên có vị Pháp Long bước đến.
Phòng vắng lặng không hương không nến,
Chỉ lấy lòng tiếp kiến với lòng;
Dùng nhiệt tâm thay nén hương nồng,
Đem thành ý thế chung nước lũ.
Lòng vui vẻ bút không thể tả,
10. Rồi cùng nhau hỷ hạ tách chơn;
Trong khắc kỳ đến chốn Kim Sơn,
Cúi đầu trước Thế Tôn bái tạ;
Nhờ ân đức từ bi hỷ xả,
Dạy pháp màu cảm hóa chúng sanh,
Bớt khổ sầu thế giới cạnh tranh,
Cho thiên hạ thái bình an lạc.
Phật như đã rõ lòng khao khát,
Liên nói cho bí pháp diệu huyền;
Rằng hôm nay vì mở phước điền,
20. Mới gọi khách hữu duyên lai đáo.
Chúng sanh vẫn sống trong mộng ảo,
Kiếp người đời như thảo thượng sương;
Sự nhân từ ít kẻ chủ trương,
Việc bạo ác nhiều phường cổ võ.
Mạng đã ngắn càng làm thêm nhỏ,
Sự mê lầm còn có chi hơn;
Người đã không còn bị nghiệp duon,
Rất thương kẻ đang cơn lịu địn.
Cái chết vốn là nơi kết liễu,

Thanh Sĩ 2 Thần Cơ Thật Luận

30. Khách trần gian chung chịu như nhau;
Sanh ra thì có tử theo sau,
Không thể trốn nơi nào cho khỏi.
Sanh tử bởi nơi tiền nghiệp gọi,
Người còn gây còn phải trả đền;
Giống đã gieo người dẫu có quên,
Đúng ngày tháng mọc lên nhưt định.
Trước không chịu để lòng lo tính,
Sau muốn ngăn dừng cũng không xong;
Nghiệp đến rồi dầu bậc Tiên ông,
40. Cũng phải chịu chớ không tránh khỏi.
Như lời Phật đã vừa mới nói,
Giống đã gieo không gọi cũng lên;
Nghiệp tạo rồi tuy đã bỏ quên,
Đúng giờ khắc tự nhiên nó đến.
Nghiệp lực rất mạnh vô bờ bến,
Ngàn muôn năm cũng chẳng mất đâu;
Giống nghiệp càng châm gốc rễ sâu,
Càng nảy nở dài lâu khó nhỏ.
Nghiệp càng lắm càng nhiều đau khổ,
50. Vay cho nhiều phải trả lời nhiều;
Nợ hồng trần chẳng lúc nào tiêu,
Dây oan trái cứ đeo buộc mãi.
Năm tháng vấn vít trong khổ hải,
Kiếp đời lăn lộn mãi sông mê;
Đường Tây Phương bật lối trở về,
Nẻo địa ngục vào ra mòn gót.
Chịu hành phạt đã không còn sót;
Cửa luân hồi chưa vượt khỏi qua;
Nghiệp trần còn đành phải sanh ra;
60. Mang lấy kiếp gọi là sanh vật.
Lo thân sống nào ăn, ở, mặc;

- Nào lợi danh nào vật dục tình;
Rồi sanh lòng bảo thủ lấy mình;
Việc chi cũng muốn trên hơn cả.
Tánh ích kỷ sanh ra nhưn ngã,
Khiến cho người nổi dạ cạnh tranh;
Thấy ai hơn có ý ghét ganh,
Thấy ai kém sanh tình húng hiếp.
Hổ tham chẳng bao giờ phủ líp;
70. Tánh tham danh, tham sắc, tham tài,
Ba điều tham thiên hạ đang say,
Đa số khách trần ai đều bị.
Nếu chẳng dứt được lòng ích kỷ,
Thì chúng tham khó trị cho lành;
Hễ tham danh thì khổ vì danh;
Chữ danh nó gân bên tài sắc;
Danh có được sắc tài liền bắt,
Tài được rồi danh sắc nối theo;
Sắc có thì danh lợi nó đeo,
80. Danh, tài, sắc, ba điều dính líu.
Vướng một cái cả ba cái níu,
Ngả bên nào cũng chịu khổ sâu;
Vượt ra ngoài có mấy ai đâu,
Rơi vào đó biết bao nhiêu kẻ.
Đạo cốt nhục nữ đàn chia rẽ,
Tình đồng bào xâu xé nát tan;
Cũng vì danh, vì sắc, vì vàng,
Làm cho kẻ tham gian tối mắt.
Mê danh lợi lắm người phản tặc,
90. Đắm sắc tài nhiều bực vong ân;
Biết bao điều thăm sát bất nhân,
Vì tài hoặc vì danh vì sắc.
Nếu việc lớn nước nhà sanh giặc,

- Còn nhỏ thì thù ghét chòm giềng;
Khấp hoàn cầu thiên hạ đảo điên,
Vì tài vì sắc vì danh lợi cả.
Tánh ích kỷ với lòng nhọn ngã,
Muru lợi danh muru cả sắc tài;
Người giết người chẳng biết gớm tay,
100. Bạn phản bạn quên ngày hậu nhục;
Trai bất nghĩa gái không hạnh đức,
Chồng bạc tình, vợ thất tiết trinh,
Trò phản thầy, tớ hại chủ mình,
Cũng vì sắc tài danh phần lớn.
Mình sung sướng mặc người đau đớn,
Thấy của ai cũng muốn lăm le;
Lời nói lành chẳng để tai nghe,
Thấy việc phải không hề bắt chước.
Vì ích kỷ chẳng vui làm phước,
110. Vì ngã nhọn muốn được phần mình.
Tạo muôn ngàn tội ác tài đình,
Cũng vì lợi vì danh vì sắc.
Người dối xử với người khe khắc,
Người nhẫn tâm lừa gạt lẫn nhau.
Chẳng phải vì ích kỷ hay sao?
Quyền lợi đụng chạm nhau do đó.
Muốn danh vọng muốn nên giàu có,
Muốn cao sang muốn vợ con xinh,
Muốn cho ai cũng phải phục mình,
120. Muốn mình sống mặc tình ai chết.
Càng muốn mãi muốn hoài không hết,
Các việc do lòng ích kỷ sanh.
Giữa loài người đủ mặt cạnh tranh,
Vì muốn lợi cho mình làm trước.
Mình muốn được thì người muốn được,

- Mới gây ra có cuộc đấu tranh.
Kẻ được thì đủ cách giữ canh,
Người bị mất cố tình lấy lại.
Kẻ nay thắng kẻ mai lại bại,
130. Người bại nay nhưng lại thắng mai.
Thua trần thân được cũng trầy mài,
Xét cho kỹ có ai sung sướng.
Chỉ tạo lấy thêm nhiều nghiệp chướng,
Làm cho đời khổ lớn ra thêm.
Danh lợi mua bằng cách thù hềm,
Thà không có còn êm hơn có.
Vì sự sống việc chi cũng mó,
Ấy làm to nào có khôn ngoan.
Lợi cho mình mà hại nhơn gian,
140. Cái lợi ấy chỉ làm tuyệt lộ.
Nghĩ đến chuyện đấu tranh lưỡng hồ,
Tất không vui làm khổ cho ai.
Nếu để lòng nghĩ đến ngày mai,
Sẽ không thể nhúng tay việc ác.
Luật nhân quả thẳng tay trừng phạt,
Vô luận ai tạo tác bất lương.
Muốn thì làm chẳng chịu suy lường,
Dễ đưa tới con đường tội lỗi.
Biển sâu rút luống công boi lội,
150. Tội ác lâm khó nổi gỡ ra.
Vui nhưt thời để khổ lâu xa,
Sự vui ấy chỉ là thuốc độc.
Chúng sanh biết bao điều thảm khóc,
Vì ham vui trong chốc lát sanh.
Cần nghĩ suy rồi sẽ thi hành,
Tránh bã lợi môi danh câu nhử.
Hành thiện sự hay là ác sự,

- Là nguyên nhân vui khổ trong đời.
Mặc dù là một việc nói chơi,
160. Cũng ảnh hưởng cho người sâu sắc.
Việc thường bữa nhớ nên dè dặt,
Nói hay làm cân nhắc cho mình.
Đừng để cho thị dục lừa mình,
Cũng tránh thứ cảm tình dụ dỗ.
Thấy vui phải nhớ ngay việc khổ,
Biết thương thân phải độ lấy thân.
Đem lợi danh cung phụng xác trần,
Chỉ là việc nuôi ong tay áo.
Danh mà chẳng danh là chánh đạo,
170. Lợi mà không lợi háo mới chơn.
Xác phàm phu mà dạ Thánh Nhơn,
Ở trong tục nhưng lòng tại ngoại.
Tánh ác lấy lòng từ đổi lại,
Tình yêu riêng đem cái yêu chung.
Thà đói nghèo việc quấy bắt tùng,
Cam rách lạnh chớ không lừa đảo.
Không những đối người nhà ngay thảo,
Đối với ai cũng hảo tâm lòng.
Người lạ quen đều xử chí công,
180. Biết tha thứ hơn lòng cố chấp.
Các việc ấy chú tâm rèn tập,
Lợi danh đâu dẫn dắt đường tà.
Đừng quên rằng giúp đỡ người ta,
Tức là việc giúp cho mình đây.
Của người khác mà mình cướp lấy,
Chính là mình phá hoại của mình.
Sách có câu: “Trời rộng thình thình”
Mà chẳng lọt mấy lông” khá nhớ.
Tương ích kỹ ruộng vườn rộng mở,

190. Có ngờ đâu thêm nợ lâu đời.
Bữa nay cười để chịu khóc mơi,
Đa số kẻ sống đời như thế.
Tham danh lợi lỗi làm bất kể,
Mê sắc tài tội lệ chẳng màng.
Ấy phần đông của kẻ thế gian,
Chịu thống khổ nguyên nhân vì đó.
Thân tứ đại cuối cùng phải bỏ,
Tạo tác chi việc khổ vào mình.
Sương nhưt thời để khổ hằng nghìn,
200. Là việc của chúng sanh thường tạo.
Nuôi thân sống bằng vô nhân đạo,
Thân sống kia trên giáo trên gươm.
Đâu an toàn, đâu được quý thơm,
Mà lắm kẻ to mồm khoe sát.
Đời đã thấy sớm còn tối mất,
Càng bắt lương càng chuốc họa sâu.
Tưởng rằng thừa nước đục thả câu,
Chẳng dè có kẻ sau đến thợp.
Thấy nước chớ tưởng là dễ hớp,
210. Lợi nằm ngay trước mắt khó ăn.
Lòng dục nên tìm cách cản ngăn,
Chớ ham việc lợi danh mang họa.
Bụng khi đói ngậm mồi khó nhả,
Nghèo gặp tiền chẳng mó dễ chi.
Cá mắc câu cũng bởi thế ni,
Người phạm tội cũng vì lẽ ấy.
Khi thèm khát nhịn đi ít thấy,
Lúc say mê dừng lại mấy ai.
Phần đông theo sở dục hằng ngày,
220. Muốn chi cứ làm ngay chẳng xét.
Biết chúng ghét vẫn làm cho ghét,

- Không cần ngày mai một ra sao.
Để cho lòng tham đục túng thao,
Hiện thời có biết bao nhiêu kẻ.
Có vợ chính muốn thêm hầu lẽ,
Được tình nhân muốn bẻ thêm duyên.
Thấy lòng người không lúc nào yên,
Sự ham muốn lưu chuyền như vượn.
Chữ tài sắc lòng hằng mơ tưởng,
230. Việc lợi danh mở miệng nói luôn.
Nợ hồng trần chẳng lúc nào sông,
Tâm trí mãi điên cuồng danh lợi.
Xong tội nợ tội kia liền tới,
Hết tù này kế đổi lao kia.
Tự khóa thân rồi tự liệng chìa,
Cứ như thế kéo lê kiếp sống.
Đời này chẳng làm nên trò trống,
Kế đời sau cũng hồng hư luôn.
Đã trải qua số kiếp dư muôn,
240. Nào khác giống dã tràng xe cát.
Tưởng là giấu được điều tội ác,
Đâu ngờ gây nên kiếp trầm luân.
Lo thân mà trái lại hại thân,
Chỉ một khổ làm thêm mười khổ.
Bị mọi cảnh trần gian cám dỗ,
Làm mê tâm của kẻ tham lam.
Gần xuống mò lòng vẫn còn ham,
Đeo danh lợi như sam khó gỡ.
Cũng vì thế mà không hết nợ,
250. Vừa chết xong liền trở lên ngay.
Vay đâu thì trả đó không sai,
Kể sao hết hình hài quả báo.
Vui hoặc khổ đều do nghiệp tạo,

- Giàu hay nghèo chớ bảo không căn.
Hễ trồng tre thì có lên măng,
Làm ác tất phải mang quả ác.
Chớ coi nhẹ những điều tạo tác,
Phải quan tâm đến các hành vi.
Vì rằng trong hành động chi chi,
260. Chung cuộc sẽ hồi qui lại hết.
Việc chi dầu lấm lòng mê mết,
Cũng cần nên nhiều ít xét suy.
Tránh đừng cho tai họa hồi qui,
Ấy là việc thường khi tác dụng.
Phải rõ rệt chớ nên áp ứng,
Dù việc chi chạm đụng bất ngờ.
Người thường hay vì tánh u ơ,
Bị ngoại cảnh làm cho sa ngã.
Tạo cộng nghiệp tức mang cộng quả,
270. Sự đồng tâm chớ khá coi thường.
Chi gặt đầu cũng đủ tai ương,
Đâu đợi đứng chủ trương mới tội.
Lấy đạo lý ra làm nguồn cội,
Đề đo lường việc lỗi hay không.
Bất luận là kẻ dốt hay thông,
Khi nhắm mắt cũng đồng thấy tối.
Không lấy đạo để làm đường lối,
Rất khó lòng biện nổi giả chơn.
Say mê rồi dù bậc Thánh Nhơn,
280. Cũng tầm tối không hơn phạm tục.
Chẳng lấy trí gạn trong lóng đục,
Đâu bằng người thất học biết suy.
Khi tai nghe mắt thấy những gì,
Chớ tin bướng phải tri thiện ác.
Chỉ một phút để cho sai lạc,

- Suốt cả đời chưa chắc hồi xong.
Mắt với tai là cửa của lòng,
Việc tài sắc lợi danh theo đó.
Tâm xao động thường do mắt ngó,
290. Chí lung lay thường ở tai nghe.
Các việc đời lui tới vãn ve,
Khiến tâm chí người ta xiêu ngã.
Chưa cầm chắc được trong lòng dạ,
Cửa mắt tai chớ khá hớ hình.
Coi như là có kẻ trộm rình,
Trong nhà phải thức canh nghiêm nhặt,
Nếu sơ ý bị phường đạo tặc,
Lên vào trong vết sạch của tiền.
Mắt của tiền chỉ bị truân chuyên,
300. Mắt thiện tánh đảo điên đời kiếp.
Bị làm lạc rơi vào ác nghiệp,
Còn việc chi khùng khiếp ai bằng.
Buổi ly loạn càng lắm khó khăn,
Sự tội lỗi đón ngăn đầy ngõ.
Nào quyền thế rủ ren to nhỏ,
Nào công danh cám dỗ đó đây.
Chỉ dạy cho lời phải ít ai,
Độc xúi việc quấy thì lắm kẻ.
Nói đạo đức nhiều người bác bẻ,
310. Làm hung sùng lắm kẻ chạy theo.
Chốn thiên môn thường thấy vắng teo,
Nơi tử lạc thì bèo thiên hạ.
Khỏi sắc thì bị tài xô ngã,
Khỏi tài thì sắc ghé lời đi.
Giữa chợ đời không thiếu món gì,
Khách trần ít kẻ đi qua lọt.
Ruồi lẳng chết vì là hảo ngọt,

- Người lụy thân vì thích sắc tài.
Lúc nguy nàn trong sạch mấy ai,
320. Thừa sự biến đỡ tay nhiều kẻ.
Đời có biết bao người cậy khỏe,
Dùng đủ phương hiếp kẻ yếu hèn.
Tham của tiền đổi dạ bạc đen,
Hiện lan khắp ở trên dương thế.
Càng giặc giã đời càng kinh tế,
Đạo càng suy người tệ càng nhiều.
Vì lợi quyền dân nhuộm máu điều,
Tranh địa vị nước nghèo xơ xác.
Thành công được là nhờ hợp tác,
330. Thất bại do phụ bạc dân tâm.
Quá tham thì không khỏi bị thâm,
Đừng tưởng một mình ăn trọn gói.
Người dù có tài lương lẽo giỏi,
Cũng không sao chạy khỏi lưới trời.
Có thể mình giấu được người đời,
Nhưng mình chẳng giấu nơi mình được.
Một mình biết đủ làm tội phước,
Khỏi cần người biết được hay không.
Ốt nhai thì mình bị cay nồng,
340. Người khác biết hay không cũng vậy.
Nhân quả cũng giống như chuyện ấy,
Thưởng phạt không sai chạy tí nào.
Trả nhãn tiền hay trả mai sau,
Đến chậm hoặc đến mau không mất.
Loạn đời chẳng bao giờ loạn luật,
Chớ thừa cơ làm việc ác gian.
Lợi bất minh lợi ấy mau tàn,
Danh phi nghĩa danh không lâu lác.
Việc đã thấy làng kang trước mắt,

350. Sử sách còn ghi chép đầy đây,
Có từ xưa không phải mới đây,
Kẻ làm ác chẳng chầy thì kíp,
Nghệp đến sắc tài không thể tiếp,
Họa lai danh lợi hết phò trì.
Tạo cho nhiều đến phút lâm nguy,
Chỉ có một mình đi gánh chịu.
Thế mà chẳng mấy người xét hiểu.
Nghệp bất lành cứ triệu mãi ra,
Khiến cuộc đời không dứt oan gia,
360. Làm cho kiếp thêm ra tội báo.
Bị các việc hồng trần lừa đảo,
Biết mà không chịu tháo lui ra;
Trái lại còn thêm việc mê sa,
Ngày mai một người ta bắt kê.
Sức danh lợi cuốn lôi như thế,
Ma sắc tài dụ dỗ đường ni,
Kẻ lòng còn lắm việc mê si,
Lại càng khó thoát ly cho khỏi.
Mê thì lắm dù là học giỏi,
370. Nhiễm thì hư chớ nói tài cao.
Gặp việc không chịu để trí vào,
Đường tội lỗi thế nào cũng vấp.
Do hoàn cảnh hoặc do giai cấp,
Tạo lỗi lắm nhiều cách khác nhau.
Nhưng cũng là một thứ trần lao,
Đều thọ khổ như nhau tất cả.
Người giống nhau ở lòng nhân ngã,
Người giống nhau ở dạ vị tư.
Lo bảo tồn thể chất huyễn hư,
380. Đem hết cả tâm tư tranh đấu.
Vì nhân ngã lỗi làm tạo cầu,

- Vì vị tư như xấu gây nên.
Gieo càng nhiều càng mọc đầy lên,
Nợ cứ thế phải đền trả mãi.
Bảo thân lại thân không tồn tại,
Chỉ mang đời chết đại sống mê.
Nhìn kỹ ra là thứ trò hề,
Mọi hình thức đều là giả dối.
Chừng biết được đi xa quá đổi,
390. Không quyết tâm khó nổi quày về.
Vùng dậy lên đánh phá giấc mê,
Đề thương thức Bồ đề thật cảnh.
Tìm cho thấy được nơi bồn tánh,
Tìm lộn về được cảnh chơn như,
Tìm cho ra thân bất hoại hư,
Đó là việc của người tỉnh ngộ.
Nếu không tách khỏi vòng mê lộ,
Chẳng bao giờ được chỗ an nhiên.
Đó là điều chư Phật thường khuyên,
400. Khấp sanh chúng ở miền hạ giới.
Nay gọi khách hữu duyên bước tới,
Cũng để mà nhắc lại chuyện xưa.
Hầu tùy nghi giáo độ cho vừa,
Giúp sanh chúng khỏi cơ thống khổ.
Ma tài sắc mặc dầu cám dỗ,
Mồi lợi danh dầu có nhử câu,
Nhờ thâm nhuần chơn lý rộng sâu,
Không bị chúng lừa vào lưới nghiệp.
Nếu chậm trễ gặp nhiều khủng khiếp,
410. Nào bệnh nào già chết bao vây,
Làm tinh thần bối rối cuốn quây
Khó tìm lối vượt ngoài sáu lộ.
Chúng sanh cũng nên mau tỉnh ngộ,

- Sớm thoát ra khỏi chỗ mê sâu.
Chịu luân trầm cũng đã quá lâu,
Đâu còn thiếu mà hầu luyện tiếc.
Mê danh lợi bị danh lợi giết,
Mến sắc tài bị diệt mạng căn.
Không giúp cho mình được siêu thăng,
420. Sao điều ấy chúng sanh không xét.
Từ bi thấy lòng như lửa thét,
Giảng dạy cho người biết cội nguồn,
Đề trị cho hết chứng mê cuồng,
Hầu cứu vớt linh hồn thoát khổ.
Nước đã ngập lần lần đến cổ,
Gặp thuyền không chịu vớ là nguy.
Lòng còn đầy những sự mê si,
Nghe lời Phật không qui là khổ.
Không hữu duyên lời lành khó ngộ,
430. Ngộ được là vì có duyên xưa.
Nêu quyết tu theo chẳng cù cưa,
Nhứt định sẽ đến bờ giải thoát.
Nếu trì hoãn lòng không định đoạt,
Ngày trôi qua đến hết số căn,
Tất sẽ không thể kịp ăn năn,
Ấy là một việc làm đáng tiếc.
Hễ có sanh tất là có diệt,
Từ ngàn xưa đã biết rõ rồi.
Tại sao còn để tánh lôi thôi,
440. Không gấp rút tìm nơi bắt diệt.
Danh lợi chẳng dài lâu chớ tiếc,
Sắc tài không chơn thiệt đừng mê.
Quyết tìm phương Cực Lạc trở về,
Giữ sạch cả việc mê trần tục.
Mưa nắng biết tìm nơi trốn đực,

- Đường tử sanh phải dứt khỏi đi.
Biết mà còn ngồi đó chịu lì,
Thật là quá mê si đến đời.
Thân dơ dáy biết lo tắm gội,
450. Lòng bợn nhờn thì phải bỏ đi.
Việc xấu xa còn tiếc làm gì,
Chúng sanh cũng cần tri hiểu đến.
Vật dù đã có nhiều cạnh kén,
Cổ giữa bào cũng bén trơn ra.
Mặc dù người phạm tội thậm đa,
Biết hối cải thì là hết được.
Chẳng làm việc gian hùng bạo ngược,
Cũng vẫn nuôi sống được như thường.
Tại sao làm những việc bất lương,
460. Cho chúng ghét cho vương tội khô?
Sống trong cảnh thân yêu ủng hộ,
Hơn sống trong tật đố thù hèm.
Bá tánh cần sống cách thuận êm,
Đâu sanh chuyện đảo điên rối rắm.
Danh lợi dữ hay lành hãy ngẫm,
Sắc tài nên hay chẳng khá suy.
Lựa con đường chơn chánh mà đi,
Đó là những hành vi thường nhựt.
Cách ăn ở phải theo chừng mực,
470. Việc nói làm liệu sức nhắc cân.
Tránh những điều ích kỷ tổn nhân,
Đó là việc đang cần tiến mạnh.
Sự hòa hảo vàng mười khó sánh,
Việc nghĩa-nhân bạc nén khôn bì.
Gặp phải hồi nước loạn dân nguy,
Các việc ấy cần thi nhau lập.
Thuyền bè hữu dụng khi lụt ngập,

- Đạo nghĩa cần thiết lúc ly loạn.
Kẻ hữu quyền đừng có ngó ngang,
480. Nên lấy đó trấn an dân chúng.
Đời gặp phải những hồi kinh khủng,
Chớ thừa cơ lợi dụng nọ kia.
Hãy mở lòng cơm áo sốt chia,
Tâm hồn ấy chợ quê nên có.
Kẻ mắc nạn mình ngồi đấy ngó,
Mình lâm tai người có giúp đâu.
Khá để lòng xét rõ cạn sâu,
Lo tương trợ lẫn nhau lúc khổ.
Thấy dốt nát thì lo dạy dỗ,
490. Thấy nghèo nàn thì đỡ nâng cho.
Phúc lợi cho nhơn loại biết lo,
Vàng bạc khó đem so tình ấy.
Đã là người biết phân phải quấy,
Khá chọn đường nhân ái mà đi.
Lợi danh mà bất nghĩa ham chi,
Vì nó chỉ làm nguy với tội.
Được thỏa mãn chỉ là một đổi,
Nhưng sau rồi chịu hối suốt đời.
Có phải là bị lỗ hơn lời,
500. Người há chẳng lựa nơi vinh diệu.
Thiếu tiền bạc còn nhiều cách liệu,
Thiếu nhơn tình khó níu vào đâu.
Bá tánh cần lấy nghĩa làm đầu,
Khi hữu sự khỏi âu đơn độc.
Dù không phải là cùng thân tộc,
Ở biết điều sẽ được người ưa.
Gặp những khi ương yếu nắng mưa,
Không gọi cũng có người đến giúp.
Đời có mắt xem mình từ chút,

510. Trong người khen còn đực người chê.
Miệng thế gian phê phán khắp khe,
Cách ăn ở nên dè dặt đến;
Ở lương thiện tự nhiên người mến,
Khỏi phải cần rù quén ép nài.
Việc làm lành đâu lựa có tài,
Mà bất cứ là ai cũng được.
Nghèo giàu vẫn làm nên việc phước,
Lượng khác nhưng giá được bằng nhau.
Nghèo một xu giàu đáng mười hào,
520. Vật tuy ít tâm nào phải ít.
Xưa có kẻ thí chẵn cũ rích,
Được trở nên công đức vô biên.
Phật cho mời đến trước Phật tiền,
Vừa điềm đạo vừa khen vô tận.
Chỉ có một mảnh chẵn để bạn,
Nhưng vui lòng đem cúng sư tăng.
Giá trị châu ngọc khó sánh bằng,
Ít người được từ tâm như thế.
Chúng sanh lấy đó làm tỉ lệ.
530. Trong nhà tu đến kẻ ngoài đời,
Khi muốn đem thí của thí lời,
Phải thành thật từ nơi tâm nào.
Giúp đỡ cho người do lòng thảo,
Chớ không do lòng háo lợi danh.
Và cũng không mong biết ơn mình,
Lòng thảo ấy giống tình của Phật.
Cho thấy mất nhưng đâu có mất,
Giữ tướng còn nhưng thật không còn.
Của tuy mòn phước đức chẳng mòn,
540. Sự còn mất do lòng chọn lựa.
Việc tốt xấu tự mình sửa chữa,

- Phước đức là cái cửa giải oan.
Nợ hồng trần muốn được rảnh rang,
Người nên sớm mở toan cửa ấy.
Phải lo tính trước khi sóng dậy,
Nổi gió rồi quát cạy sao xong.
Biết rằng khi chết nắm tay không,
Chớ tạo nghiệp ác trong lẽ sống.
Tạo nghiệp ác dù dày hay mỏng
550. Cũng phải đền chằng trôn khỏi đầu.
Nghiệp mỏng thì bị nhẹ thăm sầu,
Nghiệp dày phải chịu đau khổ nặng.
Chúng sanh nhớ thật tâm tránh hẳn,
Đừng khinh thường nhằm lẫn nhỏ nhen.
Tập cho lòng sợ lỗi được quen,
Lần lượt sẽ trở nên hoàn thiện.
Thuốc thường hút lâu thành ra nghiện,
Tội hay làm sẽ biến thói quen.
Việc nhơn từ lòng cố đua chen,
560. Tánh hung ác đầu len vào được.
Suốt đời vẫn lo làm việc phước,
Một lòng nguyện giải thoát hồng trần;
Tất không còn bị nghiệp chuyển luân,
Đời sau hết chịu cơn sanh tử.
Còn sống chết vì còn nghiệp dữ,
Hết luân hồi vì đã trọn lành.
Cõi ta bà tất cả chúng sanh,
Chớ để dạ mong manh việc ác.
Một lần lọt vào đường sống thác,
570. Dễ bị đời dẫn dắt trăm lần.
Há không lo dừng lại bước chân
Cho khỏi kiếp trầm luân khổ hải.
Rừng mê rất có nhiều cạm bẫy,

- Không chạy ra tất phải máng vào.
Khi bị rồi khó nổi bôn đào,
Thân ấy sẽ ra sao thử nghĩ?
Tuồng đời rất có nhiều dối mị,
Nhiều muốn ham nhiều bị gạt lừa.
Bã lợi danh chớ có mền ưa,
580. Sự tài sắc đừng mơ mộng đến.
Tránh khỏi các việc đời rù quên,
Mới mong ra khỏi bến mê tân.
Nếu còn chịu thị dục nơi thân,
Thì còn bị nhiều cơn chìm nổi.
Còn mê tất nhiên còn tằm tối,
Rán làm cho hết thói say mê.
Cõi siêu sanh thấy lối trở về,
Được khoái lạc còn chi sánh kịp.
Còn mê tất là còn tạo nghiệp,
590. Nghiệp còn thì còn kiếp luân hồi.
Mê là nguồn gốc tạo ra đời,
Khi đời hết vì người mê hết.
Bởi mê thấy vật chi cũng mê,
Thân chết nhưng không chết nghiệp mê.
Mê đâu thì sanh đó không xê,
Luân hồi bởi tại mê mà có.
Điều ấy chúng sanh nên nhớ rõ,
Búng gốc mê cho nó hết sanh;
Tất không còn bị nghiệp hoành hành,
600. Chùng đó mới trở thành tự tại.
Làm lạc biết quây đầu trở lại,
Cổ đi dầu xa mấy cũng gần.
Đem phàm thân đổi lấy Phật thân;
Vạn sự ở tinh thần cương quyết.
Lo liệu trước khi đời tận diệt;

- Gần lâm chung hối tiếc đã rồi.
Việc đáng thôi phải nhứt quyết thôi,
Thì mới trở thành người siêu thoát.
Cõi thế gian là nơi tội ác,
610. Kém thiện tâm khó vượt cho qua.
Có tinh thần như Phật Thích Ca,
Mới có thể lia xa tục lụy.
Muốn thành Phật mà không đại chí,
Khó thắng qua lũ quỷ trong đời.
Đứa này kêu kẻ đứa nọ mời,
Đã làm biết bao người sa ngã.
Kẻ dục vọng còn nằm trong dạ,
Chưa hoàn toàn phóng xả khỏi tâm.
Mặc dù là ngồi giữa thiên lâm,
620. Chưa chắc khỏi đời làm cho hoại.
Tâm trần tục không còn một mảy,
Dù ở nơi đường cái chợ đông,
Cũng như ngồi ở chỗ vắng không,
Vẫn giữ được cõi lòng thanh tịnh.
Thật tâm định lúc nào cũng định,
Trước Phật như trước cảnh người đời.
Vẫn bình tâm chẳng sợ đổi dời,
Người tu phải xong nơi định ấy.
Định không có huệ không thể thấy;
630. Huệ không thì khó giải nghiệp mê.
Muốn định thì phải tỉnh mọi bề,
Tâm thật tỉnh là kẻ định huệ.
Định huệ vốn hoàn toàn liên hệ,
Như đèn dầu không thể tách đôi.
Định được rồi thì huệ đến nơi,
Huệ có bởi định rồi mới có.
Định huệ đủ tâm thần sáng tỏ,

- Như giấc mê được mở mắt ra.
Cảnh mộng và cảnh thật khác xa,
640. Mê thấy khác tỉnh ra thấy khác.
Chưa định huệ như mù đi lạc,
Định huệ như sáng mắt đúng đường.
Kẻ hoàn toàn không biết hướng phương,
Người thật rất thông đường đi tới.
Không biết hướng thành ra bối rối,
Hiểu rành đường nên mới thung dung.
Không thấy nên vấp ngã lung tung,
Được thấy rõ thì không đụng chạm.
Bởi không thấy mới gây khổ thảm,
650. Nhờ thấy nên chẳng bám nợ đời.
Thật khác nhau một vực một trời,
Người tu phải đặt nơi định huệ.
Thành lòng phát những lời đại thệ,
Thệ độ vô số kẻ chúng sinh;
Thệ trừ xong phiền não nơi mình;
Thệ học hết pháp lành của Phật;
Thệ thành Phật cao siêu tột bậc,
Ngày đêm luôn gắng sức tu hành.
Những lời thề ấy phải đạt thành,
660. Dù phải chịu muôn nghìn đau khổ.
Không thành được tự mình khó độ,
Thì còn mong cứu khổ được ai.
Tập cho mình bơi lội thật hay,
Mới có thể vớt người chìm đắm.
Ngày đêm phải tự mình suy gẫm,
Ngăn gió trần cho lặng sóng tâm.
Sóng tâm còn, còn thấy lạc lằm,
Trời tròn lại thấy nhãn xẹo xọ.
Sóng thì đục vật không lộ rõ,

670. Lặng thì trong chiếu tỏ thiên hình.
Sớm làm cho tâm được thanh bình,
Là sớm được đạt thành trí huệ.
Trí huệ có tất xong đại thế,
Không sợ làm cho kẻ khác lầm.
Chẳng khác nào đi khoảng tối tăm,
Trong tay sẵn có cầm ngọn đuốc,
Sẽ giúp cho kẻ an tâm được,
Mà chính mình cũng bước vững vàng.
Đuốc làm cho mình thấy rõ ràng,
680. Trí huệ giúp người tan mê muội.
Được có của nhờ lo cặm cụi,
Đắc đạo màu nhờ gội trần tâm.
Quyết tu hành tất đạt huyền thâm,
Chớ ngờ Phật xa xăm khó gặp.
Nếu chịu khó ngày đêm tu tập,
Sớm muôn gì cũng đắc đạo màu.
Vạn sự do chí quyết làm đầu,
Chí đã quyết thế nào cũng được.
Đừng hèn yếu trước điều trái ngược,
690. Chớ rụt rè trong cuộc gian nguy.
Phải kiên trinh phải đủ gan lì,
Thắng chướng ngại thắng khi thử thách.
Dẹp ích kỷ dẹp lòng kiêu cách,
Dẹp tham lam, dẹp nét dâm ô,
Dẹp gian phi dẹp tánh hàm hồ,
Thói ganh ghét cũng lo dẹp quét.
Dẹp chửi mắng dẹp lời láo khoét,
Dẹp thù thù, dẹp hết ác ngôn,
Dẹp gắt gay, dẹp tánh tự tôn,
700. Dẹp trộm cướp dẹp luôn sát hại,
Dẹp giận dữ dẹp lòng ngu đại,

- Thường gìn cho quảng đại tấm lòng.
Kẻ tại gia cần phải lo xong,
Khi giao tiếp ở trong xã hội,
Cùng kẻ khác hằng ngày đáp đối,
Việc nợ kia trao đổi rất thường.
Những sự nào nên thắng nên nhường,
Cần phải biết tận tường mọi việc.
Vừa là giữ cho mình tinh khiết,
710. Vừa giúp cho đời biết sạch nhơ.
Tránh không cho danh lợi làm mờ,
Ngăn tài sắc gạt lừa tội lỗi.
Lấy giới luật ra làm ranh lối,
Gìn bước chân cho khỏi phạm qua.
Lúc khó khăn nhớ niệm Di Đà,
Lấy bốn nguyện ra mà nhịn chịu.
Buổi đầu cố nhiên còn vướng víu,
Nhưng sau rồi sẽ kéo sông ra.
Trong khi còn là Sĩ Đạt Ta,
720. Với khi Phật Thích Ca có khác.
Mặc dù chỉ là cùng một xác,
Nhưng khi mê khi giác khác nhau.
Lúc còn mê mờ mịt lao xao,
Khi đã giác lầu lầu trong sáng.
Mê với giác nói hai hình dạng,
Nhưng cũng từ một bản tâm sanh.
Vạn sự do tâm ấy tạo thành,
Thấy tâm được là rành vạn sự.
Do tâm khởi ra điều hung dữ,
730. Cũng tâm sanh ra sự hiền lành.
Việc lớn lao bằng núi bằng thành,
Đến nhỏ nhít như kim như chỉ,
Tất cả cũng do tâm suy nghĩ,

- Rồi tạo ra các sự nọ kia.
Thấy được tâm như khóa gặp chìa,
Mở ra hết những gì trong ấy.
Các vọng tưởng dù là che đậy,
Cũng rán tìm cho thấy bản tâm.
Tâm thấy là thấy Phật giáng lâm,
740. Tâm không thấy Phật làm sao thấy?
Tâm muốn thấy chớ tầm trên giấy,
Phải tìm trong lòng mới thấy ra.
Vọng tâm như mây khói phong ba,
Chơn tâm tợ bao la vũ trụ.
Lấy chơn tâm để mà làm chủ,
Chớ nhận lầm cái thứ vọng tâm.
Vọng tâm mà tưởng thật là lầm,
Kẻ tu niệm phải cần định rõ.
Chơn tâm rộng lớn và sáng tỏ
750. Vọng tâm thì hẹp nhỏ lu mờ,
Chơn tâm thì phẳng lặng như tờ,
Vọng tâm rối dường tơ vò cuộn;
Chơn tâm chẳng vật nào lôi cuốn,
Vọng tâm thì bị vướng lung tung.
Chơn tâm thì như khoảng không trung,
Trùm vạn vật nhưng không một vật.
Vọng tâm cứ đổi thay không dứt,
Nhưng chơn tâm chẳng chút đổi dời.
Như hư không như ánh mặt trời,
760. Xưa cũng thế nay thời cũng thế.
Vạn sự lấy tâm làm cội rễ,
Bỏ tâm là sự thể không thành,
Muốn đạt nơi bất diệt bất sanh,
Phải trở lại bản tâm thường trụ.
Nhớ lấy cái chơn tâm làm chủ,

- Sẽ không làm các thứ vọng trần.
Chủ được tâm thì đạo được gần,
Không làm chủ được tâm xa đạo.
Khấp thiện tín khá suy chu đáo,
770. Chủ được tâm cho đạo sớm khai.
Đạo khai rồi cùng Phật đồng vai,
Hoàn toàn vượt khỏi ngoài sanh tử.
Lúc nào cũng an nhiên vô sự
Tự do không còn thứ buộc ràng.
Cõi vô sanh hoặc cõi Niết bàn,
Chính là cõi của tâm vi diệu.
Kẻ học Phật phải cần tìm hiểu,
Đề tu cho biết nẻo mà về.
Đã tu mà không thoát cõi mê,
780. Thường vì bởi lỗi ra chẳng biết.
Thiếu tin tưởng sẽ không nên việc,
Thiếu lòng thành thì Phật khó trông.
Việc tu hành muốn được thành công,
Phải đầy đủ tấm lòng tin tưởng.
Thường bị cảnh chung quanh ảnh hưởng,
Vì thiếu lòng tin tưởng mà ra.
Nếu có lòng tin tưởng sâu xa,
Tất không bị người ta cám dỗ.
Tin tưởng có cõi vui Tịnh Độ,
790. Tin tưởng mình có thể sanh qua.
Tin tưởng xưa Phật cũng người ta,
Thì mình cũng sẽ là như Phật.
Lời Phật nói không hề sai thất,
Nếu làm y như Phật đã làm.
Tin tưởng sao làm vậy cho kham,
Không thể để ai làm thối chí.
Nhứt định sẽ vẹn tròn đạo lý,

- Được thành công như ý đã nguyện.
Tin tưởng là sức mạnh vô biên,
800. Được thành Phật thành Tiên nhờ nó.
Tin tưởng ấy trong lòng được có,
Thì sự tu đâu bỏ nửa đường.
Khuyên nhủ trong bá tánh thập phương,
Tu phải có chủ trương mới được.
Tin làm phước thì là được phước,
Làm ác thì gặp ác không sai.
Tin rằng mình nghiệp dữ chẳng gây,
Nhứt định chẳng đầu thai cõi khổ.
Việc trần chẳng để lòng ham hồ,
810. Chấn chắc không bị trở lại trần.
Lòng hằng mong cõi Phật được gần,
Thế nào cũng sanh lên cõi Phật.
Luật nhân quả chẳng bao giờ trật,
Gieo giống nào thì mọc cây ni.
Trồng từ bi có trái từ bi,
Gieo bạo ác lên cây bạo ác.
Việc lành dữ của mình tạo tác,
Sau này mình hưởng hết không sai.
Cõi Ta bà bất luận gái trai,
820. Tin như thế hết ai phạm tội.
Nói cải hối lòng không thật hối,
Nói tin không tuyệt đối tưởng tin.
Gặp khi đời thử quá sức mình,
Thường sa ngã không kinh chống nổi.
Vì lẽ ấy khi người cải hối,
Phải thành tâm chớ dối trong lòng.
Những điều mình chưa gọi rửa xong,
Tự hổ thẹn dù không ai biết.
Được vậy mới trở nên thanh khiết,

830. Tội lỗi không còn việc tái lai.
Trước kia dù nhiều sự lầm sai,
Nay sửa được ra người tốt đẹp.
Thật hối cải chớ không nói mếp,
Thì ai tu cũng chắc được thành.
Đã quy y mà chẳng chịu hành,
Nên rất ít người thành chánh quả.
Lỗi tại kẻ lòng còn dối giả,
Chớ Phật truyền đạo cả không làm.
Khá dễ lòng tin tưởng cho thâm,
840. Trọn đời cố gắng làm theo đúng.
Thời tiết tốt mùa màng được trúng,
Tu gặp đường đạo chánh mau nên.
Quá mê đời việc đạo bỏ quên,
Tai hại nặng còn hơn nhà cháy.
Bị nhà cháy còn mong cất lại,
Mất đạo rồi khó lấy đâu ra.
Bị cháy nhà chỉ khổ đôi ba,
Mất đạo khổ sanh ra vô số.
Bị nhà cháy một thời nghèo khổ,
850. Mất đạo rồi muôn thuở sầu đau.
Nếu có người hỏi tại làm sao,
Đạo Phật được quý cao như vậy.
Trả lời rằng: Đạo qua khổ hải,
Còn đời thì chìm mãi sông mê.
Đạo gặp rồi mà lại bỏ bê,
Thì kiếp khổ nặng nề thêm nữa.
Đạo giúp chúng qua cơn khói lửa,
Biết thương yêu giúp đỡ lẫn nhau.
Không làm cho ai chịu khổ đau,
860. Hết còn thấy người nào ích kỷ.
Ai cũng biết ở theo đạo lý,

- Ai cũng đều xử trí công minh.
Giúp cho nhơn loại được hòa bình,
Đời sống được trở nên hạnh phúc.
Về vật chất không còn thiếu hụt,
Về tinh thần luôn được sạch trong.
Cõi thế gian đổi lại Tiên Bồng;
Người tội lỗi không trông thấy nữa.
Đời chẳng khác nào như nhà lửa,
870. Đạo như là nước chữa cho tiêu.
Thiếu nước thì nhà sẽ bị thiêu,
Vật trong ấy đều tiêu tro cả.
Đạo cao quý thật là vô giá,
Không thể nào mô tả cho cùng.
Đời muốn ra khỏi cảnh lao lung,
Nhứt định phải cần dùng đến đạo.
Cột kèo thiếu thì nhà xệu xạo,
Đạo đức không đời bạo ngược luôn.
Đạo giúp cho đời rồi được suông,
880. Sống không tội thác nương cõi Phật.
Người đời được trở nên thành thật,
Nhờ gìn câu đạo đức phần nhiều.
Nếu đồng theo đạo đức một chiều,
Đời người biết bao nhiêu tốt đẹp.
Nhà lao tự nhiên là phải dẹp,
Tòa án không còn lập ra chi,
Khỏi phải cần canh giữ làm gì,
Cũng chẳng sợ ai đi lấy phá.
Người nào cũng đàng hoàng phong nhã,
890. Nêu cao nền văn hóa con người;
Ai cũng đều ăn nói vui tươi,
Không còn kẻ mở lời thô lỗ;
Trong đồng bái đến ngoài thành phố,

- Không còn nghe thấy kẻ gian manh.
Ở chỗ nào cũng được an lành,
Đạo đức dẫn nhơn sanh đến đó.
Cảnh sống ấy nếu chưa được có,
Thì đời chưa tiến-bộ chút nào.
Chỉ tiến về phương diện hùng hào,
900. Chưa tiến một bước nào lương thiện.
Tiến bộ đó chỉ làm nguy biến,
Càng tiến nhiều càng khiến khổ lung.
Tình trạng trên thế giới rối tung,
Cũng vì tiến bộ không phải chỗ.
Mạnh hiếp yếu cho là tiến bộ,
Giàu hiếp nghèo gọi đó văn minh.
Tiến bộ như thế sẽ chiến tranh,
Văn minh kiêu đó sanh đổ máu.
Thật tiến bộ không còn hung bạo,
910. Thật văn minh xây tạo hòa bình.
Lấy trí suy cho rõ sự tình,
Đời chưa thật văn minh tiến bộ.
Về vật chất thi đua rần rộ,
Còn tinh thần chẳng có mở mang.
Thấy nhân tình quá đổi khô khan,
Lo cho kẻ thế gian bất ổn.
Quá tài sắc thành ra hỗn độn,
Quá lợi danh làm rộn lòng người.
Thảm khốc nhiều chớ ít vui cười,
920. Là cảnh sống của người hiện tại.
Người chỉ có khác nhau thời đại,
Cũng một lòng ân ái như xưa.
Cảnh hồng trần dù lắm mền ư,
Rốt cuộc cũng chỉ đưa đến mộ.
Ăn của thổ thì hườn lại thổ,

- Xác phàm nhơn có số định rồi.
Tạo cho nhiều cũng chỉ thế thôi,
Thân khi mất sự đời cũng mất.
Thật nào khác chiêm bao một giấc,
930. Tiêu tan không sự vật nào còn.
Kể ra nào vợ đẹp hầu non,
Nào cát tía lầu son lộng lẫy,
Nào xe cộ tàu bè bóng bầy,
Nào bạc vàng của cải dư muôn,
Dứt thở rồi vạn sự đều buông,
Sự vật bỏ còn thân cũng rã;
Cõi tạm giả xác thân cũng giả,
Đến cuối cùng đều hóa ra không;
Mưu mẹo gì cũng chỉ luống công,
940. Càng thêm tội chớ không tồn tại.
Tội càng lắm càng làm ngu dại,
Sự khổ đau càng phải chịu nhiều.
Kiếp luân hồi nối mãi không tiêu,
Đường sống chết cứ theo chẳng cuối.
Đó không phải tại nơi may rủi,
Mà tại người tự trói buộc vào.
Bởi say mê nơi cõi trần lao,
Phải vào đó không sao chạy khỏi.
Phật xưa đã nhiều lần kêu gọi,
950. Lòng say mê buộc trói chúng sanh.
Chuyển luân trong sáu nẻo bất lành,
Chịu thống khổ tự mình không biết.
Say mê ấy sớm lo trừ tiệt,
Thì chuyển luân cũng diệt liền theo.
Khổ sáu đường sẽ chẳng còn đeo,
Thần chết hết đuổi theo bắt bớ.
Cũng hết bị ai theo đòi nợ,

- Chẳng còn mang cái sợ trong lòng.
Đứng ngoài vòng thành, trụ, hoại, không,
960. Được bất diệt bất sanh như Phật.
Làm chủ tất cả trong vạn vật,
Được bản thân chơn thật bất hư.
Cõi Niết Bàn tịch tịnh thường cư,
Thường an lạc thường như ý nguyện.
Khác hơn cõi Ta Bà xao xuyên,
Cõi Niết Bàn yên lặng vô cùng,
Được tới đây mới thật thung dung,
Người sống mãi chớ không ai chết.
Không già yếu ốm đau mỗi mệ,
970. Được hoàn toàn sáng suốt phi thường.
Trí phàm không có thể đo lường,
Cảnh màu nhiệm vô biên vô tận.
Chúng sanh nếu tu hành tinh tấn,
Đều được đi tới cảnh Niết Bàn.
Quyết lòng tu sẽ được bước sang,
Còn lẩn lưa nghi nan khó tới.
Ngày tháng cứ trôi qua không đợi,
Gần lâm chung mới hối muộn màng,
Sớm tu thì sớm hết khổ nản,
980. Sớm tới cõi Niết Bàn tịch tịnh.
Việc trần thế chớ nên bận rịn,
Hãy nhứt tâm tu tĩnh thường ngày.
Rán làm cho thấy tánh bản lai,
Các vọng tưởng trần ai mới hết.
Khi tịnh niệm lòng còn mỗi mệ,
Thì là chưa mở được huệ tâm.
Sự thấy nghe chậm chạp sai lầm,
Các phiền não mọc mầm không nghĩ.
Khả phân tích nơi lòng cho kỹ,

990. Đừng để làm nhận quỉ là con.
Thật tâm chơn thanh tịnh vẹn toàn,
Còn tâm vọng thì chung bất nhưt.
Tâm chơn mới là tâm chư Phật,
Tâm vọng là tâm các Ma Vương.
Tâm chơn thì đến cõi Tây Phương,
Còn tâm vọng lạc đường Địa ngục.
Tâm chơn dầu phong ba chẳng đục,
Tâm vọng vừa mới lắc nổi bùn.
Thật tâm chơn sáng sủa vô cùng,
1000. Còn tâm vọng mông lung bất tận.
Nhờ sáng sủa nên không lầm lẫn,
Vì mông lung nên lộn sai đường.
Vọng với chơn phải xét tận tường,
Tìm lấy cái tâm chơn làm chủ.
Tâm chơn tất là tâm thường trụ,
Tâm vọng là tâm đủ thứ sanh.
Tâm chơn là tâm được trọn lành,
Còn tâm vọng hay sanh niệm dữ.
Lành mới thật là hành Phật sự,
1010. Dữ thì là đồng thứ nghiệp ma.
Khởi tâm lành thì phước sanh ra,
Khởi tâm dữ thì là họa tới.
Tâm chơn tất việc lành thường khởi,
Tâm vọng thì việc dữ thường sanh.
Tự xét tâm khởi dữ hay lành,
Tất biết rõ tâm chơn hay vọng.
Việc trần tục khiến cho tâm động,
Dữ thì nhiều lành chẳng bao nhiêu.
Vừa móng tâm thì phải trừ tiêu,
1020. Chớ để phạm rồi sau mới hối.
Biết chừa bỏ từ trong vọng khởi,

- Thì hành vi tội lỗi không sanh;
Tức nhiên là người được trọn lành,
Tâm vọng ấy trở thành chơn được.
Biển trần khổ sóng đùa xuôi ngược,
Phải quyết tâm xông lướt cho qua.
Phá vòng vây của lũ yêu ma,
Để gặp mặt Di Đà, Phật Tổ.
Thắng qua được tình đời cám dỗ,
1030. Thật là điều kham khổ vô cùng.
Kẻ tu hành thiếu chí đại hùng,
Thì không thể thành công đắc quả.
Lòng tin tưởng cứng như sắt đá,
Không bao giờ tan rã yếu mềm.
Hành đạo mâu bất luận ngày đêm,
Sóng lòng sẽ làm êm lặng được.
Biết bao vị thánh hiền thuở trước,
Buổi ban sơ bị trượt liên miên.
Nhưng trượt rồi cố đứng dậy liền,
1040. Do nơi đó được nên đạo cả.
Nay nếu có người tu bị ngã,
Hãy mau chơn bươn bả đứng lên.
Tuy hư mà cố sửa thì nên,
Như nhiều bậc Thánh Hiền thuở trước.
Làm tội được thì làm phước được,
Đều do lòng cương quyết của mình.
Tội phước gì cũng tự tâm sinh,
Chớ rằng việc làm lành thì khó.
Tánh ích kỷ nếu người chịu bỏ,
1050. Việc lành chi cũng có thể làm.
Người đời thường vì bởi riêng tham,
Nên không chịu ra làm việc phước.
Có nhiều kẻ hại dân hại nước,

- Giặt đầu này lấy cướp chỗ kia,
Mặc tội tình mặc miệng đời bia,
Phần lớn cũng là do ích kỷ.
Càng ích kỷ càng không đạo lý,
Chỉ lo thân chẳng nghĩ đến ai.
Của mình thì nắm chặt trong tay,
1060. Của người muốn vắt chài ra nước.
Nghe thấy kẻ thiếu sau hụt trước,
Mà vẫn không động chút lòng thương.
Trái lại còn kiếm cách gạt lường,
Ấy là cũng vì lòng ích kỷ.
Nếu muốn được tròn câu đạo lý,
Phải dẹp lòng ích kỷ cho xong;
Thì từ bi bác ái đại đồng,
Người mới có thể mong thực hiện.
Dù người có ra công tu luyện,
1070. Mỗi ngày lo tụng niệm ba thời.
Mà tánh tình ích kỷ không rời,
Thì cũng khó về nơi Cực Lạc.
Tánh ích kỷ dẫn đầu tham ác,
Thường làm cho thân thuộc phân ly;
Tớ bất trung con lười đạo nghi,
Bạn phản bạn cũng vì ích kỷ.
Còn có biết bao trò quỷ mị,
Cũng do lòng ích kỷ gây ra.
Làm cho người quên việc xấu xa,
1080. Bị ô nhục cũng là ích kỷ.
Lấy nhân quả để mà suy nghĩ,
Thấy rằng lòng ích kỷ đáng kinh;
Hiện tại làm cô độc đời mình,
Sau còn phải trở lên theo cửa.
Đời nọ qua, đời kia tới nữa,

- Làm mọi cho tiền của mỗi đời.
Không kiếp nào lòng được thanh thoi,
Tánh ích kỷ làm người ràng buộc.
Dịp giải thoát nhiều lần bỏ huýt,
1090. Cũng là do lòng ích kỷ sanh.
Cứ bo bo tài sắc lợi danh,
Cho đến lúc tử thần đến đất.
Tánh ích kỷ làm mù tai mắt,
Làm bướng càng chắt ngắt tội sâu.
Hưởng một thời nào có được lâu,
Mà mưu việc tội sâu tợ biển.
Của thế gian tâm trần quá nghiệm,
Nên quên suy đến chuyện ngày mai.
Biết họa tai mà vẫn vui say,
1100. Cho đến phút thở dài chưa hối.
Từ vô thí tới nay vẫn tội,
Đã làm cho quen lối hồng trần.
Rất ít người đủ sức trở chân,
Phản đông cứ đi luôn đường khổ.
Dù rằng các Phật từng dạy dỗ,
Kẻ tin theo thì có mấy người.
Còn phản đông chẳng chịu nghe lời,
Nên cảnh khổ trên đời càng lắm.
Nay cuộc thế như thuyền chở khẳm,
1110. Nổi gió giông bị đắm dễ dàng.
Không nghe lời của Phật khuyên can,
Việc trần cứ đeo mang lụy kiếp.
Tánh ích kỷ biết bao khủng khiếp,
Đã kể trên nên xét tận cùng.
Muốn không còn sanh cõi lao lung,
Phải dẹp nó chớ lòng ôm ấp.
Việc phước đức hãy nên làm gấp,

- Đường chơn tu luyện tập ân cần.
Sự nhọc nhằn chớ quản ngại thân,
1120. Thì nhứt định biển trần tát cạn.
Lòng tu sớm chiều không để lãng,
Phật Tây Phương sẽ giáng đầu giường.
Lời cao siêu Phật pháp tỏ tường,
Tự nhiên mở rộng đường Cực Lạc.
Muôn hiện tại trở nên Bồ Tát,
Lời trên đây chạm khắc vào lòng.
Các nhiệm ô gọi rửa sạch không,
Chỉ còn nguyện đây lòng cứu độ.
Gặp những kẻ lâm vòng đau khổ,
1130. Dùng tiện nghi cứu độ cho an.
Vạch rõ đường đi đến Tây Phang,
Đề cho khách thế gian tìm đến.
Nếu có kẻ việc trần quá mền,
Chẳng những không nghe đến lời khuyên.
Trái lại còn nhạo báng khùng điên,
Cũng không bỏ cứ khuyên nhủ mãi.
Vớ ai cũng từ bi quảng đại,
Tìm cách khuyên trở lại đường lành.
Dù cho thân phải chịu hy sinh,
1140. Cũng vui vẻ hiến mình cứu thế.
Đạp gai gốc sỏi sành bất kể,
Miễn lấp xong đợc bể khổ đời.
Khiến cho ai cũng đợc thanh thoi,
Không còn kẻ sống đời lao lý.
Hoàn toàn dứt sạch lòng ích kỷ,
Chỉ nhứt tâm lo nghĩ cứu dân.
Vẫn sẵn sàng vì đạo hiến thân,
Đó mới thật tinh thần Phật giáo.
Lúc nào cũng thật hành chánh đạo,

1150. Treo cao gương hòa hảo cho đời.
Khiến thiện nam tín nữ khắp nơi,
Soi theo đó để hồi tỉnh lại.
Truyền bá mạnh mẽ tình bác ái,
Quyết làm cho thế giới hòa bình,
Không còn nghe tiếng động đao binh,
Khắp nhân loại hiền lành như một.
Đời như xấu đổi ra đời tốt,
Làm cho người ngu dốt được thông.
Việc từ bi chẳng phải nói không,
1160. Mà là phải thật hành rõ rệt.
Vì việc lớn của đời sống chết,
Vì việc lo giải thoát hồng trần,
Nên cố truyền Phật pháp xa gần,
Để cho khắp nhân dân tỉnh ngộ.
Chọn Phật tử đầy lòng hóa độ,
Chẳng hề nao gian khổ đời mình;
Lòng từ bi cùng Phật một tình,
Vì sanh chúng hy sinh tất cả.
Đời với đạo đâu là thật giả,
1170. Tại sao cần hỏi quá tu hành.
Giải thích cho người được biết rành,
Hầu có đủ lòng tin đạo lý.
Kêu gọi mãi chẳng bao giờ nghỉ,
Để cho người chăm chỉ tu hiền;
Ở tại gia như ở chùa chiền,
Được nhứt trí cần chuyên đạo đức.
Cùng nhau biết đồng tâm hiệp lực,
Kẻ thì cày người cuốc nuôi nhau.
Làm cho đời sống bớt khổ lao,
1180. Là công việc người tu phải nghĩ.
Cố gắng dẹp được lòng ích kỷ,

- Tình nghĩa xong đạo lý cũng xong,
Hợp nhau làm chi cũng thành công,
Sự chia rẽ cũng không sanh được.
Làm phước chẳng tự cho rằng phước,
Giúp người không nghĩ giúp là công.
Người đền ơn đáp nghĩa chẳng mong,
Là nhờ dứt sạch lòng ích kỷ.
Cần là giúp chớ ơn chẳng nghĩ,
1190. Thiếu là đem bố thí rồi thôi.
Như thế là mới thật thương người,
Tâm ấy mới giống nơi tâm Phật.
Tâm Phật vốn là tâm chơn thật,
Thật từ bi thật bác ái tâm.
Vớt chúng sanh khỏi biển luân trầm,
Sự ân ích không cần ai đáp.
Mẹ thấy con bình tình nguy cấp,
Lòng thương lo đến mất ngủ ăn,
Lo thuốc men cơm áo lãng xãng,
1200. Muốn con mạnh chớ ân đầu kê.
Phật đối với chúng sanh cũng thế,
Thương chúng sanh như mẹ thương con,
Cứu độ cho thống khổ không còn,
Ngoài ra chẳng còn mong chi khác.
Độ đời đến đổi quên khổ xác,
Lòng từ-bi không thước nào đo.
Lo chúng sanh chớ chẳng riêng lo,
Tánh ích kỷ thật là hết cả.
Mối đạo Phật trở nên rời rã,
1210. Cửa thiên môn vắng kẻ vắng lai,
Cũng vì lòng của khách mặng chay,
Quá giả dối, quá đầy ích kỷ,
Lời Phật pháp hoàn toàn chơn lý,

- Người lại thêm như nhị cho hư,
Đặt nhau đi trái ngược lòng từ,
Làm cho kẻ ngoài đời chán ngán.
Cần phải sửa lại cho chánh đáng,
Chớ nên đem treo bảng lừa đời.
Phật dạy sao thì phải y lời,
1220. Mới không thẹn là người học đạo.
Phật vì thấy chúng sanh khổ não,
Mới đem truyền chánh đạo cứu an,
Đâu phải vì muốn lập giàu sang.
Người chớ lấy đạo làm lợi khí.
Những kẻ tu còn lòng ích kỷ,
Chán đời lo ản sĩ tu thân.
Không để lòng lo việc cứu dân,
Tu như thế cũng không thật đúng.
Huống chi hạng chỉ lo lợi dụng,
1230. Lại càng không thể nhận là tu.
Sở dĩ nên Phật giáo mờ lu,
Là do những kẻ tu dối ấy.
Khắp thế giới chùa chiền đầy dẫy,
Thật tu hành có mấy người đâu;
Làm cảnh chùa mất nghĩa cao sâu,
Thành ra chỗ để cầu tài lợi.
Sai lầm ấy nhiều người biết tới,
Vẫn để nguyên không đổi sửa ra,
Khiến cho nguồn chân lý sâu xa,
1240. Lăn lăn biến thành ra mê tín.
Phải hợp lại để mà chấn chỉnh,
Cho cảnh chùa giống cảnh Tây phương,
Để người đời lấy đó làm gương,
Bỏ hung ác theo đường lương thiện.
Ở chùa phải lo bề tu luyện,

- Đã xuất gia chớ luyến hồng trần.
Ăn của dân phải cứu độ dân,
Mới là đúng tinh thần nhà Phật.
Đã vào đó phải cho thành thật,
1250. Đúng đắn nhà đạo đức tu hành;
Mặc thế gian danh lợi cạnh tranh,
Lòng mình chẳng còn ganh việc thế;
Cố tịnh niệm cho khai trí huệ,
Đem lời kinh tiếng kệ khuyên đời;
Dùng từ ngôn cảm hóa khắp nơi,
Như vậy mới thật người Phật tử.
Khi ngoài thế thì làm hung dữ,
Đã vào chùa thì phải hiền lành.
Chùa chiền là nơi để tu hành,
1260. Đâu phải chỗ để dành làm dữ.
Đã được tiếng là nhà Phật tử,
Thì phải làm các sự từ bi;
Cách ở ăn theo đúng luật nghi,
Mới khỏi tiếng xâm xỉ nhạo báng.
Đời có đủ thiên hình vạn trạng,
Để làm cho mù quáng sai lầm,
Nhà tu hành cần phải trì tâm,
Thì mới khỏi bị làm sa ngã.
Các tập nhiễm từ lâu trong dạ,
1270. Nếu người chưa phóng xả hoàn toàn,
Dù trải qua đến mấy thời gian,
Có dịp nó cũng hoàn trở lại.
Lần sau sẽ phạm nhiều gấp mấy,
Hơn lần đầu đã phải phạm vào.
Cho nên lòng ô nhiễm trần lao,
Trừ sạch chớ mảy nào để sót.
Ruồi lẳng nó hay ưa đồ ngọt,

- Lòng người thường mền việc trần duyên.
Người tu không đủ sức nhẫn kiên,
1280. Thì sẽ bị đảo điên tâm chí.
Gặp thử thách nếu không suy nghĩ,
Thì mười người sẽ bị hết mười;
Suy nghĩ là ngọn đuốc của người,
Tiên Phật cũng nhờ nơi suy nghĩ.
Người mà được biết điều liêm sỉ,
Ấy là do suy nghĩ phần nhiều.
Nếu tiến thêm một bước cao siêu,
Tất nhiên được trọn điều từ thiện.
Dựa chơn lý để mà suy biện,
1290. Người chớ nên nghĩ chuyện hoang đường,
Mới khỏi điều mình lịch chê lươn.
Chơn lý vốn là gương đối chiếu.
Sự tà chánh khi mình chưa hiểu,
Thường làm cho lẹo nhẹo trong tâm.
Nếu muốn cho khỏi sự sai lầm,
Lấy chơn lý ra phân thì đúng.
Nắm chơn lý thì không lúng túng,
Chẳng bị ai lợi dụng đường tà,
Và mình không thể dối người ta.
1300. Được siêu thoát cũng là nhờ đó.
Đường chơn lý nếu người hiểu rõ,
Thì không còn tin bả làm càng.
Việc của mình hay của thế gian,
Đều căn cứ ở trên sự thật.
Đúng sự thật chẳng bao giờ mất,
Nó xưa nay vẫn một mà thôi.
Đem nó ra giải quyết sự đời,
Đâu đó sẽ đến nơi viên mãn.
Lấy sự thật ra làm căn bản,

1310. Thì đạo đời xử đoán công minh.
Không bị điều tà kiến làm chình,
Nó giúp kẻ tu hành chín chắn.
Vạn vật dưới bóng trời mọc lặn,
Có vật nào mà đặng thật đâu.
Bị tiêu mòn hoặc sớm hoặc lâu,
Không có một vật nào tồn tại.
Phải tìm chỗ trường sanh bất hoại,
Chớ ngồi đây chịu mãi tử sanh.
Kiếp người đầy giả dối hôi tanh,
1320. Xem như thật mà không phải thật.
Xác thân của người còn phải mất,
Thì trong đời có vật nào còn.
Biết vật chi rồi cũng tiêu mòn,
Cứ đeo đăm là không sáng suốt.
Nên mở hết sự đời trói buộc,
Để làm cho rảnh kiếp vô thường.
Sống lâu dài như Phật Tây Phương,
Thân ấy mới là thân chơn thật.
Thân hiện tại có ngày phải mất,
1330. Bởi nó là giả chất cấu thành.
Đâu bằng thân sen báu thai sanh,
Vô số kiếp thơm lành bền bỉ.
Như các Phật xưa nay đã chỉ,
Trong giả thân có cái chơn thân.
Chúng sanh nên định tĩnh tâm thần,
Sẽ tìm thấy chơn thân ấy được.
Trong chất ướt tất nhiên có nước,
Trong cành cây có chất bông hoa.
Trong giả thân của kiếp người ta,
1340. Có thân thật rán mà tìm lấy.
Bỏ thân giả, thật thân khó thấy,

- Phật khi xưa cũng phải dùng thân.
Thân ví như thuyền để làm chân,
Đưa sanh chúng qua sông mê khổ.
Nơi bến giác khi thuyền đã đỗ,
Người bước lên thuyền bỏ lại sông.
Nếu người còn đang ở giữa dòng,
Bỏ thuyền tất là không tới bến.
Dùng thân chớ lòng không chấp mền,
1350. Nếu mền thân, mền đến sự đời.
Sẽ làm cho các nghiệp không rời,
Tất phải bị luân hồi để trả.
Nếu thế chẳng bao giờ thông thả,
Cứ đầu thai chịu quả khổ luôn.
Nên việc đời muốn được gỡ suông,
Thân chớ mền nên dùng cho khéo.
Khéo dùng thân để mà mở nẻo,
Đưa hồn về đến cõi Niết Bàn,
Và lo toan cứu giúp nhơn gian,
1360. Sớm khỏi cảnh lâm than đối khó.
Cứu được kẻ dù thân phải bỏ,
Cũng vui lòng chẳng có ngại ngần.
Không lúc nào chẳng nghĩ đến dân,
Đó mới thật tâm hồn Phật giáo.
Kẻ khổ nào như mình khổ nào,
Hết lòng đem cơm áo giúp cho.
Thấy mắc nạn lòng biết thương lo,
Lương tâm của người tu phải thế.
Cảnh lao khổ có vô số kể,
1370. Phải có lòng cứu tế vô biên,
Thì mới mong độ khách trần duyên,
Qua khỏi cảnh đảo điên tai khổ.
Muốn thật hiện được lòng đại độ,

- Trước nhứt là phải bỏ tiểu tâm.
Kế đó là phải độ lượng thâm,
Mới áp dụng từ tâm đúng chỗ.
Lúc làm gỗ cho đời chạm trổ,
Lúc thì làm búa bổ vào tường.
Khi nhu hòa khi phải cang cường,
1380. Cần phải biết tùy phương hóa độ.
Hoặc dùng khổ cứu người nghèo khổ,
Hoặc dùng sang để độ giàu sang.
Hoặc dùng dân để tỉnh thức quan,
Hoặc dùng lấy quan quyền tế thế.
Cứu được kẻ nào đâu phải dễ,
Thiếu hy sinh không thể giúp đời.
Lại phải còn tùy cảnh tùy thời,
Đặt phương tiện đến nơi đến chỗ.
Người đang khát đem dầu mà đổ,
1390. Thì chỉ làm cho họ bất bình.
Cách khuyên tu không hợp cảnh tình,
Sẽ khiến kẻ không tin tưởng đến.
Muốn độ chúng không làm chúng mến,
Tất họ không vui đến qui y.
Cần phải làm cho chúng kính vì,
Thì họ mới chịu theo qui Phật.
Gặp những kẻ chưa thông đường đất,
Trong lòng còn ngờ vực dầy đầy,
Khó làm cho họ tỉnh phút giây,
1400. Mà cần phải nhiều ngày khuyên nhủ.
Có lắm kẻ quá mê giấc ngủ,
Tiếng trời gầm chưa đủ giật mình.
Đối với người say đắm phàm tình,
Nghe vài bận kệ kinh khó tỉnh.
Phải tha thứ phải dầy nhẫn nhịn,

- Phải bền lòng phải tính dẻo dai,
Kêu gọi hoài dù kẻ mấy say,
Chắc chắn sẽ có ngày tỉnh được.
Lời Phật pháp như là mưa nước,
1410. Tâm trần mê nào khác lửa đồng.
Mưa nhiều thì lửa tắt chẳng không,
Chớ thấy lửa minh mông mà chán.
Lời Phật pháp là lời chánh đáng,
Tâm trần mê là chẳng thật tâm.
Chánh đáng thì sẽ thắng sai lầm,
Lời Phật sẽ thức tâm mê được.
Lấy gươm trí ra mà xông lướt,
Cứu người trong trận giấc mê si,
Đề hoàn thành chí nguyện từ bi
1420. Như là Phật Mẫu Ni thuở trước.
Đời như cá ao gần cạn nước,
Hiện thời không phải lúc chần chờ.
Nên tùy phương giục thúc từ giờ,
Kéo không kịp thời cơ biến chuyển.
Nào nội biến nào là ngoại biến,
Kẻ thì lên người xuống lãng xăng.
Lắm đổi thay lắm sự khó khăn,
Người xúm trói nhau hơn là mở.
Tai trời đã không phương cạy gỡ,
1430. Thêm nhơn tai nhiều chỗ gây ra.
Cõi hồng trần là bãi tha ma,
Cứ chôn xác người ta không ngớt.
Sự hung ác của người nếu bớt,
Thì nạn tai tất được giảm đi.
Các sầu ưu khổ ách chi chi,
Hầu hết tại người qui tập nó.
Xưa nay vẫn cứ như thế đó,

- Tự người làm đau khổ cho người.
Có nhiều người biết rõ mười mười,
1440. Lòng cũng vẫn đua bơi việc ác.
Làm dữ chẳng những thân hình phạt,
Mà linh hồn cũng lạc luân thêm.
Người chết rồi đâu phải là êm,
Còn tiếp tục chịu thêm đau khổ.
Lăn lộn mãi ở trong mê lộ,
Phải gánh mang vô số cực hình.
Bao nhiêu điều tội ác của mình,
Nó đều biến ra thành địa ngục.
Nào là chảo dầu sôi ùn ục,
1450. Nào là giòi lúc nhúc thay com
Nào là rừng đau kiếm lom chom.
Nào là núi lửa phùng phùng cháy;
Ác thú có biết bao nhiêu loại,
Yêu tinh không còn thiếu mặt nào;
Đít bàn chông đầu chấu máu đào,
Đủ thứ quỷ đầu trâu mặt ngựa:
Con thì vác búa to ra bửa,
Con thì mang gậy chĩa ra đâm,
Con thì đem dao lớn đến bằm,
1460. Con thì cố xé làm hai thỏi,
Con móc mắt con lo cắt lưỡi,
Con rút gân con theo lột da.
Cảnh hãi hùng không chỗ hở ra,
Còn nhiều nữa khó mà kể hết.
Khổ khi sống khổ sau khi chết,
Khổ hồn linh khổ xác thân trần,
Chúng sanh luôn chịu khổ không ngừng,
Cũng vì bởi nguyên nhân tội ác.
Nếu không sớm mở đường giải thoát,

1470. Qui vô thường đến dất hết mong.
Chôn ngục hình bị ném vào trong,
Chùng đó dẫu hoi không thể kịp.
Hiện thời rán chừa xong ác nghiệp,
Việc thiện lương nên tiếp tục làm.
Dù khó khăn cũng rán gìn kham,
Mối đạo pháp cứ phăng đi tới.
Rèn lòng chớ để cho phạm giới,
Kiểm điểm từ lời nói việc làm,
Những điều còn ô trược tục phạm,
1480. Thì nhứt quyết trì tâm sửa chữa.
Lo đạo đức như lo cơm bữa,
Nhớ Phật như mẹ nhớ con cung.
Tất nhiên không còn tạo nghiệp trần,
Cảnh Phật sẽ đặt chơn vào đờc.
Từ làm tội đổi ra làm phước,
Chỉ cách nhau ở chỗ quyết tâm.
Đâu phải là cách trở xa xăm,
Mà sanh chúng bảo rằng khó đổi.
Việc làm phước hay là làm tội,
1490. Đều tại mình không phải tại ai.
Nếu muốn tu thì cứ tu ngay,
Chớ đừng có đợi mai đợi mốt.
Lòng cương quyết dù ai muốn cột,
Cũng không làm sao buộc đờc mình.
Nếu người tu có đủ đức tin,
Sẽ thắng đờc cảnh tình trắc trở.
Lòng tin tưởng vốn là cơ sở,
Tin tưởng càng mạnh mẽ chùng nào,
Mục đích càng sẽ đờc tới mau,
1500. Không ai có thể nào xô ngã.
Tin tưởng mạnh đạ mau đắ quả,

- Đạo có tin mới có thể tu;
Tu không tin thì đạo mờ lu;
Đạo tin mạnh lỗi nào cũng bỏ.
Tin biết xét là tin sáng tỏ,
Tin không suy tin đó tối tăm.
Tin tưởng là căn bản đành rằng,
Không suy xét tin càng nguy hiểm.
Vì đạo chánh thì là rất hiếm,
1510. Còn đạo tà khỏi kiếm cũng ra.
Nếu tin càn dễ lạc đường ma,
Rất khó được sang qua cõi Phật.
Phải suy xét cho tường sự thật,
Thật chơn tu thật đức từ bi.
Thật là đường giải thoát mê ly,
Chùng ấy sẽ qui y tin tưởng.
Thấy linh nghiệm rồi tin càn bướng,
Thấy hay ho rồi muốn theo đi,
Chánh hay tà không chịu xét suy,
1520. Tin như thế làm nguy hại kiếp.
Lọt vào lưới mới quày sao kịp,
Mắc bẫy rồi muốn dứt sao ra.
Để lòng tin lầm lạc đường tà,
Hồi tỉnh được thật là rất khó.
Nên cần phải nhắc cho lớn nhỏ,
Đôi sự chi cũng chớ tin càn.
Phải dò sau xét trước đàng hoàng,
Thật chánh đáng rồi tin mới vững.
Bị lầm lạc chỉ trong một bận,
1530. Đủ làm cho thân phận đảo điên.
Lầm của tiền có thể tạo nên,
Còn lầm mạng không phương lấy lại.
Tin đúng chỗ phước lưu vạn đại,

- Tin sai đường di hại thiên niên.
Sự tin là quan trọng vô biên,
Phải dè dặt chớ nên tin bướng.
Sống gần kẻ có nhiều tin tưởng,
Rất dễ gây ảnh hưởng đến mình.
Nếu mình không suy xét cho mình,
1540. Thì sẽ bị cảm tình lôi cuốn.
Ví như rượu mình không hề uống,
Nhưng gặp người đem đến mời luôn,
Khó làm cho người nhịn miệng sưng,
Mùi người bị uống luôn hết chín.
Vì lẽ đó cần nên bình tĩnh,
Chớ để cho nhẹ tính điều nào.
Mỗi người thường tin tưởng khác nhau,
Thấy người bước bước theo không được.
Tin làm ít khi nào được phước,
1550. Mà thường hay bị chuốc tội thêm.
Gặp thời kỳ đạo mọc như nôm,
Trong sanh chúng làm tin rất dễ.
Tin lầm đến phạm vào luật lê, u
Tin lầm gây trái lẽ công minh,
Tin lầm làm đảo ngược kệ kinh,
Tin lầm tội mà tin rằng phước,
Tin lầm khiến tan nhà mất nước,
Tin lầm làm kẻ khóc người than,
Tin lầm gây thống khổ họ hàng,
1560. Tin lầm khiến tiêu tan sự nghiệp,
Tin lầm dẫn đến nơi lừa bịp,
Tin lầm gây ra việc sát nhơn,
Tin lầm đành lấy oán trả ơn,
Tin lầm mắng thánh thần không nề,
Tin lầm khiến làm điều tội tệt,

- Tin lầm đi bác bỏ Phật ngôn,
Tin lầm mình đại tướng là khôn,
Tin lầm mới tự tôn tự đại,
Tin lầm chỉ có đời hiện tại,
1570. Tin lầm không ai thấy việc mình,
Tin lầm tin hoặc kẻ truyền tin,
Tin lầm có hằng nghìn muôn chuyện,
Tin ở sách hoặc tin ở miệng,
Hoặc là tin ở chuyện mắt trông,
Hoặc tự suy rồi tự tin lòng,
Có nhiều cách tin không kể xiết;
Tin lầm việc hoặc tin đúng việc,
Là vấn đề quan thiết vô cùng.
Sự vui tươi hay việc hãi hùng,
1580. Đều quan hệ với lòng tin ấy.
Sống chết cũng liên quan vào đấy,
Vinh nhục đều bởi tại nó ra.
Từ xưa nay trong cõi người ta,
Việc thành bại đều do tin tưởng.
Nếu tin đúng thì thành hình tượng,
Bằng tin sai thì uổng công phu.
Lên Thiên Đường hay xuống ngục tù,
Do tin đúng hay là không đúng.
Nào Thánh chiến vô cùng kinh khủng,
1590. Nào Đấng tranh chân động đất trời,
Đã diễn ra khắp chốn cùng nơi,
Đều do ở lòng người tin tưởng.
Tin gây chiến là tin hẹp lượng,
Tin gây hòa là rộng sự tin.
Tin cách nào cứu được sanh linh,
Như thế mới là tin chánh đáng.
Truyền đạo pháp có nhiều hình dạng,

- Nhưng không ngoài căn bản cứu đời.
Đạo pháp nào dạy việc hại người,
1600. Nhứt định chẳng đứng nơi chánh pháp.
Đã thấy rõ là không phù hợp,
Dù cho ai có ép không tin.
Đủ tinh thần làm chủ lấy mình,
Thì những sự làm tin sẽ khỏi.
Việc chưa biết thì cần phải hỏi,
Điều còn nghi cứ bới cho ra.
Chớ ậm ừ nửa Phật nửa ma,
Đến rốt cuộc chẳng ra gì cả.
Càng gạn hỏi càng rành thật giả,
1610. Có nghi nan mới có đi sâu.
Nghi mới tìm thấy rõ đuôi đầu,
Hỏi mới biết lý mâu ráo rôt.
Dốt không hỏi bao lâu cũng dốt,
Nghi không tìm đến chết chưa thông.
Thật chánh tông hay thứ tà tông,
Cố gạn hỏi thì không làm lạc.
Việc chi cũng phải cho đích xác,
Chớ nên tin một cách mù mờ,
Mặc dù là những việc thiên cơ,
1620. Nhưng cũng phải tin cho hữu lý.
Con người có kho tàng suy nghĩ,
Cứ dùng luôn không thể nào cùng.
Các bí huyền trong khoảng không trung,
Nó có sức phá tung ra được.
Giống người chẳng phải là nhu nhược,
Mà giống người tột bậc cang cường.
Nếu để tâm khảo cứu suy lường,
Có sức mở được đường Trời đất.
Người có thể đi Tây phương Phật,

1630. Người cũng đi địa-ngục dễ dàng.
Giống người là ở giữa chùng thang
Muốn đi xuống đi lên được cả.
Trí huệ của người là chìa khóa,
Có khả năng mở cả máy trời.
Nó sẵn nằm trong óc của người,
Người nào cũng tự moi ra được.
Người mà được hoàn toàn hạnh phúc,
Người mà chung hưởng cuộc an vui,
Cũng là nhờ trí huệ của người,
1640. Biết phát triển nhằm nơi đúng chỗ.
Trí của Phật làm dài kiếp số,
Trí của phàm làm thọ mạng teo.
Nên chọn đường Phật trí mà theo,
Tránh khỏi nạn hiểm nghèo đưa lại.
Trí Phật rộng trùm bao sơn hải,
Trí phàm khoanh trong đây hẹp hòi.
Phật ban vui cứu khổ cho đời,
Phàm chỉ tạo cho người khổn khổ.
Trí Phật muốn hòa bình khắp chỗ,
1650. Trí phàm lo gây gỗ đó đây.
Trí Phật không phân biệt Đông Tây,
Muốn đâu cũng kết dây thân ái.
Trí của Phật ở ăn quảng đại,
Có tình yêu hơn loại đại đồng.
Muốn mình cùng kẻ khác dung thông,
Hoàn toàn dứt sạch lòng ích kỷ.
Với bạn tác trọn tình hữu nghị,
Với đồng bào thành ý yêu thương.
Giá trị mình với kẻ tương đương,
1660. Lúc nào cũng chủ trương bình đẳng.
Xét xử rất công bằng ngay thẳng,

- Đối với ai cũng chẳng vị tư.
Lòng trọng tôn luật pháp là sư,
Lấy đạo đức làm cơ tiến hóa.
Giữ hành động ngôn từ cao nhã,
Không để cho sa đọa tâm hồn.
Tự làm cho phát triển trí khôn,
Nhưng vẫn giữ khiêm cung tánh nét.
Vì chánh nghĩa coi thường cái chết,
1670. Vì phước chung bỏ hết lợi riêng.
Trọng nghĩa nhân hơn trọng bạc tiền,
Đặt công lý lên trên tình cảm.
Vẽ mặt vẫn vui tươi điềm đạm,
Cử chỉ luôn đoan chánh nhẹ nhàng.
Từ đáy lòng thành thật nghiêm trang,
Chớ chẳng phải sửa sang ngoài mặt.
Hứa với ai thì là giữ chắc;
Những lời thô tiếng ác không dùng,
Thường dùng lời đối đáp ung dung,
1680. Bảo vẹn một lòng trung đạo lý.
Đó là đại khái đường Phật trí,
Nói sao cùng hương vị thơm tho.
Thật hòa bình hạnh phúc ấm no,
Thật tốt đẹp thật là sáng suốt,
Thật cởi mở chớ không trói buộc,
Thật làm cho hết cuộc trầm luân,
Thật hoàn toàn khác trí phàm nhân,
Trí Phật vốn toàn chơn toàn thiện.
Thật chơn lý chớ không nguy biện,
1690. Thật thoát ly các chuyện phàm trần,
Thật hoàn toàn tế thế độ dân,
Thật chẳng chút nào cần danh vọng.
Lo giúp kẻ được vui được sống,

- Chẳng cần ai ca tụng đến mình.
Thật là đầy đức độ anh minh.
Trí phàm khó thể kinh chống kịp.
Làm vui sống làm cho rảnh kiếp,
Đó là điều trí Phật thường hành.
Cõi Ta-bà tất cả chúng sanh,
1700. Cái trí Phật của mình rán kiếm.
Lúc đi đứng nằm ngồi suy nghiêm,
Tìm cho ra cái điểm linh quang.
Thấy được rồi quán liễu hơn gian,
Cũng như Phật hồi ngàn xưa vậy.
Bị vô minh còn nhiều che đậy,
Làm cho người không thấy bản tâm,
Mới có nhiều hành động sai lầm,
Do nơi các dục trần khêu gợi.
Vật ưa thích thì liền rớt tới,
1710. Không chịu suy có tội hay chẳng.
Có nhiều khi biết tội làm càng,
Vì dục vọng không dần nén được.
Bị đời kéo đi xuôi một nước,
Ít có ai đi ngược dòng đời.
Biết bữa nay sung sướng ăn chơi,
Chớ không biết ngày mai khổ não.
Bị vô minh làm người khờ khạo,
Hồng trần là giả tạo cứ mê.
Cõi Lạc-Bang muốn thấy đường về,
1720. Vô minh ấy phải lo vén mở.
Được nhìn thấu không còn cản trở,
Mới biết là Tây lộ bên chân,
Mà bấy lâu cứ nói mẹo dần,
Chẳng ngờ nó sẵn gần sau ót.
Túi không đầy mình châu chẳng lọt.

- Phút bỗng nhiên được móc lấy ra;
Xưa nay lo thềm của người ta,
Bây giờ mới biết nhà mình có.
Lời của Phật càng thêm nhận rõ,
1730. Phật tại tâm nào có xa xôi.
Không nên tìm chót lưỡi đầu môi.
Mà là phải tìm nơi tâm khảm.
Bị vô minh khiến lòng mờ ám,
Hết vô minh tất sáng tỏ ra.
Hãy định thần xét rõ lòng ta,
Vô minh diệt các tà niệm diệt.
Tà niệm diệt tất vô minh diệt,
Hết vô minh cũng hết niệm tà.
Kẻ tu hành phải nhận định ra,
1740. Lòng chớ để các tà niệm khởi.
Mỗi khi chúng nó vừa mang tới,
Thì chận ngay chớ đợi đi sâu.
Hơi khó khăn ở buổi ban đầu,
Lần hồi tất dễ thấu chúng được.
Phải cứng cỏi chớ lòng nhu nhược,
Thấy sai thì cương quyết trừ ngay.
Muôn cho rành việc đúng hay sai,
Hãy đo xét bằng cây thước luật.
Mười việc trúng hết mười không trật;
1750. Như là anh thợ mộc cắt nhà,
Lấy mực xong rồi đục cắt ra,
Khi ráp lại thì là vừa vặn.
Phải nhứt quyết chớ nên dùn thẳng,
Y hành lời Phật dạy thì xong.
Rán tu cho đặc quả thành công,
Mới chẳng uổng đèn chong hương đốt.
Ngục trần thế rán lo mở chốt,

- Ra ngoài xem gió mát trăng thanh,
Khác hơn mùi lao ngục hôi tanh,
1760. Cửa cái kiếp phù sanh tạm giả.
Được giải thoát mới là thông thả,
Còn trầm luân đâu có sướng vui.
Nếu kỳ này chẳng chịu rút lui,
Thì còn bị lãng ruồi đục khoét.
Bền mê khổ nếu không bị kẹt,
Phải mau chơn xuống chiếc thuyền từ.
Quyết xả thân học đạo Chơn Như
Thì khỏi được kiếp người đau khổ.
Tu hành phải làm cho tỏ ngộ,
1770. Mới là trông thấy rõ nhiệm màu.
Phật xuất gia vì bởi nơi đâu,
Vì tỏ ngộ mà cầu học đạo.
Trong các giới tín đồ Phật giáo,
Nên nhớ rằng chữ đạo là đường.
Tỏ ngộ là được thấy hướng phương,
Không còn bị lạc đường mê nữa.
Chính mình đã ngục trần khỏi cửa,
Còn đủ năng lực độ chúng sanh.
Thế mới là đúng nghĩa tu hành.
1780. Không tỏ ngộ đâu thành chữ đạo.
Mới phút trước còn trong mộng ảo,
Kể phút sau đã đáo Tây phương.
Trí phàm hơn không thể đo lường,
Trong khi được khai đường tỏ ngộ.
Ví như kẻ đã mù từ nhỏ.
Có một hôm bỗng tỏ sáng ra,
Thấy hoàn toàn hai cảnh khác xa,
Vui mừng ấy kể ra sao hết.
Bao nhiêu cái nặng nề mỗi mết,

1790. Bỗng nhiên trong nháy mắt tiêu tan.
Tự thấy lòng trong suốt minh quang,
Tự thấy xác nhẹ nhàng phớt phờ.
Ấy đại khái trong khi tỏ ngộ,
Không thể đem mô tả bằng lời,
Sự nhiệm-mầu huyền-bí tuyệt vời,
Ngoài người tỏ ngộ thời khó thấu.
Chim khôn lựa cây lành mà đậu,
Người tu tìm chánh đạo mà thờ.
Đừng học theo những thứ bá vợ,
1800. Mới có thể gặp cơ tỏ ngộ.
Đời mặt pháp qui ma rân rộ,
Tìm Phật Tiên đâu có dễ dàng.
Người muốn tu thì phải kiên gan,
Chịu khó lọc thau vàng cho kỹ.
Tìm cho gặp thật chơn đạo lý,
Thì ngày kia mới phỉ lòng mình.
Nếu để làm lạc thứ tà tình,
Chung cuộc sẽ làm mình thọ hại.
Tu được mở mang là tu phải,
1810. Tu trở nên ngu dại tu lầm.
Tà đạo làm sanh chúng mê tâm,
Người theo nó dễ làm cuồng tín.
Trong bá tánh phải nên bình tĩnh,
Kiếm tìm nơi đạo chánh mà nương.
Sẵn kệ kinh Thầy Tổ chỉ đường,
Cứ theo đó chủ trương không lạc.
Cũng không sợ bị ai lừa gạt,
Rất an tâm lo việc tu hành.
Đủ phương chăm để trở nên lành,
1820. Sẵn giới luật giúp mình trọn tốt.
Đời nguon hạ có nhiều gió trốt,

- Đạo phải xây kèo cột vững vàng.
Bằng không thì phải bị đổ ngang,
Chớ khó giữ cho an toàn được.
Có nhiều cảnh long trời vỡ nước,
Làm cho người hiền đức ngửa nghiêng.
Không lúc nào ngót việc truân chuyên,
Tu mà thiếu nhẫn kiên thì ngã.
Sức kiên nhẫn vững như núi đá,
1830. Lòng từ bi rộng tợ biển to.
Không thể làm cho biển cạn khô,
Cũng không thể làm cho núi ngã.
Được như vậy mới nên đạo cả,
Chẳng sợ khi nhồi quả nặng nề.
Chúng sanh đang lạc giữa rừng mê,
Thiếu gươm trí khó ra cho khỏi,
Phải có đủ tinh thần cứng cõi,
Mới giữ cho mình khỏi kinh hồn
Ở trong khi địa ám thiên hôn,
1840. Và trước cảnh thú hùm gầm thét.
Ngồi tại gốc Bồ Đề nghiêm xét,
Gặp rất nhiều yêu nghiệt thử lòng,
Nếu để cho tâm chí long đong,
Thì đâu được thành công đắc quả.
Lòng chẳng động trước tuồng lợi lả,
Lòng thản nhiên trước kẻ dữ dằn,
Lòng đại hùng đại lực vô ngần,
Sức yêu quái không ngăn cản nổi.
Đạo mẫu nhiệm được tìm thấy mới,
1850. Đã lưu danh dưới cội bồ đề.
Thuyết pháp mẫu cứu chúng sanh mê,
Nền Phật giáo lập ra từ đây.
Nếu kể lại từ thời đại ấy,

- Cho đến nay đã mấy ngàn năm.
Có biết bao người đã phát tâm,
Nghe theo Phật tu hành đấng đạo.
Trong các giới tín đồ Phật giáo,
Soi gương xưa hành đạo thì nên.
Thật tâm tu và thật chí bền,
1860. Là hai việc phải nên gồm có.
Thật bền chí mới theo tột chỗ,
Thật tâm tu mới bỏ sự trần.
Muốn trở nên ngôi vị Phật Thần,
Mấy việc ấy phải cần chặm dạ.
Xưa nay đã nhiều người đấng quả,
Nhờ thật tu và có chí bền.
Người đời nay muốn được lập nên,
Thì cần phải theo nền móng ấy.
Đời mạt hạ nhiều người phá khuấy,
1870. Tu mà không nhẫn nại khó thành.
Thật tâm tu thì mới thật hành,
Thật hành được mới thành Phật được.
Cứ tiếc của mà mong có phước,
Phước làm sao có được cho mình.
Không chịu tu mà muốn được linh,
Linh không thể nào sinh ra được.
Cho nên muốn cho mình có phước,
Bố thí đi chớ tiếc đồng tiền.
Còn muốn cho mình được linh thiêng,
1880. Thì là phải tu hiền đúng đắn.
Thú vật biết tu còn linh đặng,
Người thật tu chắc chắn nhiệm màu.
Phải dày công tu luyện cho lâu,
Chớ lòng muốn cho mau không được.
Sầu tu phải nằm lâu dưới nước,

- Mới thành rồng bay vượt lên mây.
Người tu thì nhịn việc trần ai,
Mới thành Phật ra ngoài sanh tử.
Cọc dũ lúc tu thì hết dũ,
1890. Người hung khi tu phải bỏ hung.
Đã tu mà còn tánh hung sùng,
Sánh với loại thú hùm còn kém.
Gánh trần tục hãy mau quăng ném,
Để rảnh tay gói ghém sự tu.
Nào vừa hương bát nước công phu,
Nào tịnh niệm A Di Đà Phật,
Các ô nhiễm tâm vô nhứt vật,
Chỉ một lòng phước đức vun bồi.
Nơi liên hoa cửu phẩm chưa ngồi,
1900. Thì nhứt định chưa thôi niệm Phật.
Lượn sóng khổ tuy là cao ngất,
Thuyền đạo tâm quyết lướt cho qua.
Thường hành câu Bồ tát ma ha,
Cố trì pháp tâm vô quái ngại,
Lòng cứu độ vô cùng quảng đại,
Sức tu hành mạnh mẽ vô biên.
Tuy sống trong thế giới ngửa nghiêng
Nhưng lòng chẳng đảo điên một mảy.
Thấy những kẻ mong lòng giết hại,
1910. Cố tìm phương hòa giải cho an.
Lăn lộn trong cảnh sống nhân gian,
Tùy tiện cứu người đang say đắm.
Lòng chẳng quảng chi thân bùn lấm,
Giống từ bi đem rắm khắp nơi,
Cho ngọn đèn Phật giáo sáng ngời,
Cho nhân loại bớt nơi đau khổ.
Tu thì phải ra tay tế độ,

- Chớ tu ngồi bó rọ một nơi,
Thì sự tu mới ích cho đời.
1920. Như vậy mới đúng lời Phật dạy.
Tu độc thiện kỳ thân là sái,
Tu chấp nê tự ái là lầm.
Tu phải cần rộng bủa từ tâm,
Chữ tu mới không làm hẹp nghĩa.
Tu còn sợ người đời xoi xĩa,
Thì khó lòng trau tria sự tu.
Ví dù người có bảo rằng ngu,
Thì cũng chớ chút nào để ý.
Luôn nêu sáng gương nhà đạo sĩ,
1930. Đánh thức lòng của kẻ ngạo đời.
Hiện phong trào vật chất thanh thời,
Không siêu việt hơn người khó thắng.
Người tu phải được như sen trắng,
Mọc trong bùn mà chẳng hôi bùn.
Tìm cách gần gũi kẻ dữ hung,
Để cứu độ mà không sợ nhiễm.
Có như vậy mới chơn hạnh kiể,
Và cũng không hổ tiếng người tu.
Sở dĩ nên đạo pháp mờ lu,
1940. Bởi tăng chúng quá tu tiêu cực,
Của bá tánh thập phương thọ thực,
Chỉ tụng kinh niệm Phật hơ hà.
Không ra tay cứu độ bá gia,
Và cũng chẳng truyền ra kinh Phật.
Cứ lo việc chùa to xây cất,
Cạnh tranh nhau thâu thập cho nhiều.
Rồi ngồi yên một chỗ ăn tiêu,
Mặc thế sự chịu nhiều đau khổ.
Sự vô ích từ lâu đã lộ,

1950. Mắt người đời thấy quá chán chường.
Sanh ra lòng ngờ vực mọi đường,
Khiến cho họ xa lìa Phật đạo.
Còn những kẻ không ưa tôn giáo,
Lấy có này đả đảo nhà tu,
Lên án là lợi dụng tiền xu,
Cho tôn giáo làm ngu dân chúng.
Bị những kẻ tu hành không đúng,
Làm mất lòng tin tưởng gần xa,
Nơi chùa chiền vắng kẻ vào ra,
1960. Kinh kệ cũng ít nhà đọc tới.
Cũng vì những tặng đồ phá giới,
Cũng vì người giả dối tu hành,
Mượn màu thiên lợi dụng nhơn sanh,
Lấy chuông mõ đồ dành thiên hạ.
Vì một số người tu dối giả,
Mà làm cho tất cả hiểu lầm.
Nay tặng ni trong chốn thiên lâm,
Phải nỗ lực để làm chính lại.
Chùa thay mặt Tây phương thế giới,
1970. Không phải nơi thương mãi hương đăng.
Người vào đây thì phải chơn tăng,
Mới khởi tiếng thế gian khinh bỉ.
Từ lâu đã nhiều người lầm nghĩ,
Cho hạng tu là kẻ trốn đời.
Phải làm sao đĩnh chính cho người,
Nhận hiểu nghĩa tu là cứu thế.
Chịu khổ hạnh để khai trí huệ,
Cứu chúng sanh khỏi bể mê sâu,
Tạo hòa bình thế giới năm châu,
1980. Gây hạnh phúc địa cầu nhơn loại.
Tu mở lối nhơn sanh tồn tại,

- Tu phá tan ngu đại người đời,
Tu làm cho bá tánh thành thời,
Tu để chấm dứt ngòi chinh chiến.
Tu để được tinh thần phát triển,
Tu làm cho đồng hưởng ấm no,
Tu để làm đời sống thơn tho,
Tu là bởi thương lo người thế,
Tu để cải sửa đời tồi tệ,
1990. Tu để đem lại lẽ công bình,
Tu làm cho đời có nhơn tình,
Tu cho khắp chúng sinh bình đẳng.
Bổn phận của người tu rất nặng,
Không phải tu tréo căng năm yên.
Chữ tu còn có nghĩa thiêng liêng,
Đưa sanh chúng về miền Cực Lạc.
Thật là được hoàn toàn giải thoát
Không còn đeo cái chết vào mình,
Thật an vui và thật trường sinh,
2000. Cùng chư Phật ngồi trên sen báu.
Sự tu của người trong Phật giáo,
Đại khái như mọi lẽ nói trên.
Lòng từ bi rộng lớn mông mênh,
Không như nghĩa chúng sanh tưởng hẹp.
Việc đạo lý là điều tốt đẹp,
Đạo lý là ngọn đuốc của đời.
Từ ngàn xưa cho đến hiện thời,
Đời không thể đi rời đạo lý.
Rời đạo lý là đời bất trị,
2010. Nhà loạn luân nước bị khốn nàn.
Đời nào tôn đạo lý thì an,
Đời nào bỏ đạo tràng thì biến.
Đạo lợi ích cho đời đủ chuyện,

- Vật chất cho chí đến tinh thần.
Làm thiện nhân đến cả chơn nhân
Thật cao quý không còn chỗ sánh.
Người hiểu đạo nên khuyên bá tánh
Rán giữ gìn đạo hạnh làm đầu,
Thật hành theo ý nghĩa rộng sâu
2020. Chớ đừng có chấp câu hẹp lượng.
Tu tâm chớ có nên tu tướng,
Tu phải hành đừng tưởng tượng không.
Các dục trần chùng được dẹp xong,
Phật từ ở trong lòng xuất hiện.
Mâu nhiệm thay khi tâm đã hiển,
Được nhớ ra hết chuyện ngàn xưa.
Biết lòng người và biết thiên cơ,
Biết việc tới việc qua cũng biết.
Sáu căn diệt sáu trần cũng diệt,
2030. Đủ sáu thông đạo khắp Ta Bà.
Chèo con thuyền đại độ xông pha,
Đưa sanh chúng sang qua bể ngạn.
Mâu nhiệm thay khi tâm bùng sáng!
Như mặt trời phá cảnh tối đen,
Những việc chưa từng có biết quen,
Tự nhiên được hiểu rành tất cả.
Diêm chúa phải triệu hồi sứ giả,
Thiên Thần thì đem lễ cúng dường;
Đủ sức đi giáo độ mười phương,
2040. Đủ phương tiện chỉ đường sanh chúng,
Được vô lậu thân thông diệu dụng,
Cho nên không còn chuyện sai lầm.
Mâu nhiệm thay khi tỏ ngộ tâm,
Thấy rõ cái xác phàm như áo,
Lành thì mặc rách thì phải tháo,

- Không sợ lo không có tiếc than.
Chỉ bỏ thân tạm giả trần gian,
Chớ thân tướng Kim Cang còn mãi.
Thân ấy mới là thân tồn tại,
2050. Đó mới là chính cái thân mình.
Còn cái thân khi chết thì sinh,
Nó là bóng của thân chơn thật.
Bóng thì mất nhưng thân không mất,
Thế cho nên chẳng chút lo rầu.
Mượn giả thân để lập đạo màu,
Xong rồi trả cho đâu ra đó.
Thân là bè trước sau phải bỏ,
Đẻ lên bờ hầu có qui hương.
Bè rã tan người chẳng tổn thương,
2060. Vì vậy rất coi thường cái chết.
Màu nhiệm thay khi tâm vọng hết!
Sóng lặng yên mặt nước trắng ngà,
Trên trời xanh vạn tượng sum la,
Đều được hiện rõ ra không sót.
Tự cảm thấy vô cùng khoái huợt,
Lòng lâng lâng chỉ một niềm vui,
Chữ ma ha bát nhã nặc mùi,
Xác cồi tục hồn ngòi cảnh Phật.
Nhìn thấy chúng sanh trên quả đất,
2070. Đang quay cuồng theo vật dục tâm.
Mạnh yên thân còn yếu đập bầm,
Vì sự sống cạnh tranh không ngớt.
Mọi nỗi khổ vẫn chưa thấy bớt,
Sanh rồi già rồi chết nối liền.
Còn bệnh kia tật nọ liên miên,
Đủ cách chết kẻ không hết được.
Chết vì bệnh chết vì bạo ngược,

- Chết thiên tai hoặc chết nhơn tai.
Dù rằng người đủ sức đủ tài,
2080. Cũng không trốn khỏi ngày chết đến.
Thế mà cỡi tục trần cứ mền,
Tạo tác thêm nhiều chuyện bất lành.
Để lưu chuyền mãi nghiệp tử sanh
Và cuộc sống hiện tình thêm khổ.
Không cứu được mẹ cha tông tổ,
Lại còn làm xấu hổ gia môn,
Hại đời mình còn hại nhi tôn,
Thật là một người không hiểu nghĩa.
Nên phản tỉnh đạo màu trau tria,
2090. Cứu độ mình và cả tông môn,
Truyền nghiệp lành cho đám nhi tôn,
Noi theo đó lánh thân khỏi tục.
Mình lục đục cháu con lục đục,
Khiến cả dòng họ mất cơ duyên.
Bật lối đường đi đến Phật Tiên,
Muôn kiếp vẫn còn nguyên tại thế.
Khổ này qua khổ kia liền kế,
Lặn hụp trong sâu bể không ngừng.
Càng ngày càng u ám tinh thần,
2100. Không còn sức quày chân trở lại.
Khi có cuộc tang điền thương hải,
Các nạn tai đổ giải trên mình,
Thân sống cam trôi nổi linh đình,
Linh hồn cũng gập ghình mây gió.
Sống hay chết vẫn nằm trong rọ,
Bị nghiệp mê lối cổ đi luôn.
Mang lấy thân sống đại chết cuồng,
Chịu đựng kiếp vào trần ra khổ.
Lặn lộn cảnh sớm khai chiều đổ,

2110. Mang mền đời nay để mai chôn.
Lo miếng cơm chạy chọt bồn chồn,
Vì manh vải cúi lòn bận rộn,
Lúc nào cũng lo như bị nhộn.
Sống trong đời hỗn độn đua chen,
Chỉ làm cho tâm trí tối đen
Chung cuộc vẫn đem chôn xuống đất.
Có cảnh Phật còn hoài không mất,
Mà không tìm qua được cho an.
Ấy là điều cần phải tiếc than,
2120. Cho lòng của thế gian mê muội.
Nên xét kỹ để lo cải hối,
Đuổi theo cho kịp chuỗi ngày qua.
Mượn thuyền từ vượt cảnh phong ba,
Để kịp hội Long Hoa kỳ tới.
Trong thiện tín nữ nam các giới,
Rán tu cho Phật hội tên đề,
Nếu không ngồi chín phẩm Liên huê,
Cũng rán được dựa kê Thánh vị.
Thân tử đệ được tròn đạo lý,
2130. Phận Tổ Thầy cũng phỉ lòng nguyên.
Là những lời của Phật muốn truyền,
Xin nhờ khách hữu duyên nhắc lại.
Đây liền cúi đầu vâng lời dạy,
Mượn bút nghiên kể lại như trên.
Mong người đời chịu khó đọc lên,
Rồi suy nghiệm hư nên tường tận.
Lo tu niệm một lòng tinh tấn,
Cho tâm hồn được sáng suốt ra.
Cõi Di Đà được biết lối qua,
2140. Đường giải thoát thấy ra tỏ rõ.
Về Tịnh độ cho thân hết khổ,

Thanh Sĩ 68 Thần Cơ Thập Luận

Lên Niết Bàn hầu có an cư.
Được kim thân bất hoại bất hư,
Được bốn tánh chơn như thường trụ.
Được tự tại tự do tự chủ,
Được khỏi vòng sanh tử luân hồi,
Được ngồi trên sen báu vui tươi.
Được thông lăm đất trời vạn vật.
Được còn mãi chớ không hề mất.
2150. Ấy là điều đây rất ước mong.
Xin thiện nam tín nữ đại đồng,
2152. Rán tu được thành công đắc quả.

Viết xong tại Đông Kinh

Thanh Sĩ.

(Ấn Bản Hiệu chính năm 2007)